

Gevolgen van de participerende samenleving

De gevolgen van de veranderende participerende samenleving voor gemeentelijke organisaties die werkzaam zijn in de openbare ruimte.

John Godschalk (3020184)
CAH Videntum Hoge School Dronten
Bachelor opdracht Management en Beleid Buitenruimte

Studiebegeleider: R. ten Hulzen
Tweede beoordelaar: B. Prins

April 2016

Wat zijn de gevolgen van de veranderende participerende samenleving voor de gemeente in de openbare ruimte?

John Godschalk (3020184)

jgodschalk@outlook.com

CAH Videntum Hogeschool Dronten

Management en Beleid Buitenruimte

Studiebegeleider R. ten Hulzen

Tweede beoordelaar: B. Prins

Voorwoord

Dit onderzoeksrapport heb ik geschreven als afsluiting van mijn driejarige deeltijdopleiding Management, Beleid en Buiten ruimte aan de CAH Vilentum hoge school te Dronten. Drie jaren die hoofdzakelijk in het teken stonden van studeren, lezen, schrijven en reizen. Met dit onderzoek wil ik de opleiding af gaan ronden.

Het doel van deze scriptie is de gevolgen van de participerende samenleving binnen de gemeente in beeld te brengen. Juist omdat hier veel over geschreven wordt en dit erg veel raakvlakken heeft met mijn huidige vakgebied, het beheer en onderhoud van alle cultuurtechnische werken in de gemeente Drimmelen.

Door deze opdracht te maken heb ik getracht erachter te komen waar de gemeente haar strategie mogelijk kan aanpassen aan de veranderende tijd of te onderzoeken welke competenties we nodig hebben om een “nieuwe” periode in te gaan. Dit onderzoeksrapport is hierdoor ook bestemd voor de gemeentesecretaris van de gemeente Drimmelen de heer C. Smits en mijn studie begeleider de heer R. ten Hulzen.

Ten slotte wil ik graag vermelden dat dit rapport niet tot stand was gekomen dankzij de medewerking van mijn collega's die hun input hebben mogen leveren tijdens de bewustwordingsmiddag op het gemeentehuis te Made. Zij durfden zich open te stellen en de discussie aan te gaan tot waar de burgers kunnen participeren en welke competenties zij hiervoor nodig denken te hebben. In het bijzonder wil ik Cor Smits (de gemeentesecretaris) bedanken voor het sparren en discussiëren over dit onderwerp. Daarnaast is hij diegene die de tijd heeft vrijgemaakt bij de collega's om dit onderzoek te kunnen doen. Ook een special dank voor mijn studie begeleider Rolf ten Hulzen. Hij nam de tijd om dit stuk zorgvuldig door te lezen en de juiste feedback te geven als ik het spoor wat kwijt was.

Als laatste wil ik mijn vrouw Saskia en zoon Marino bedanken. Zij waren diegene die me de tijd en ruimte gaven om deze opleiding te volgen, tijd die ook zij verdienden. Ik ben blij dat ik hun kan mededelen dat die tijd nu weer aanbreekt.

April 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Summary	5
Verklarende woordenlijst.....	6
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2. Relevantie	8
2.2 De organisatie.....	8
2.3 Missie en visie van de gemeente Drimmelen.....	9
2.3.1 Missie.....	9
2.3.2 Wat is de strategische visie?	9
2.4 Werkwijze participatie.....	10
Hoofdstuk 3. Probleemstelling	11
Hoofdstuk 4. Doel van het onderzoek.....	12
Hoofdstuk 5. De opgedeelde hoofdvraag	13
Deelvraag 5.1 Hoe verandert de maatschappij?	13
5.1.1 Minister Brinkman (jaren tachtig)	13
5.1.2 Minister Wim Kok (jaren negentig)	13
5.1.3 Minister Jan Peter Balkenende (jaren tweeduizend)	13
5.1.4 Minister-President Mark Rutte	14
5.1.5 Troonrede 2013 door Koning Willem Alexander.....	14
5.1.6 Veranderende burger	14
5.1.7 De ‘derde generatie’ burgerparticipatie	15
5.1.8 Mondige burger.....	16
5.1.9 Zelfstandige burger	16
Deelvraag 5.2 Hoe beïnvloedt dat de relatie tussen de (veranderende) maatschappij en de gemeente?.....	17
5.2.1 Bottom-down of bottom-up.....	17
5.2.2 Huidige ontwikkelingen	17
5.2.3 Weke nieuwe methodes worden ingezet.....	18
5.2.4 Samen maken van beleid	19
5.2.5 De doe-democratie.....	19
5.2.6 Houding raadsleden.	20

Deelvraag 5.3 Wat betekent dit in zijn algemeenheid voor de relatie gemeente en maatschappij?	21
5.3.1 Verschillende type ambtenaren	21
5.3.2 Lokale middelen om de lokale democratie te versterken.....	21
5.3.3 E-communicatie van gemeente met inwoners	22
Deelvraag 5.4 Waar zijn de gevolgen specifiek zichtbaar in de openbare ruimte?	23
5.4.1 Welke bewoners participeren	23
5.4.2 Typen burgerinitiatieven	23
5.4.3 Initiatieven uit de praktijk	24
5.4.4 Geen participatie	25
Deelvraag 5.5 Welke competenties vraagt dit voor de medewerkers die werkzaam zijn op dit domein?.....	26
5.5.1 Mag dat.....	26
5.5.2 Inwoners aan het woord	27
5.5.3 Brainstorm	27
5.5.4 De vijf benodigde competenties	28
Hoofdstuk 6. SWOT Analyse	29
6.1 De sterkten	29
6.2 De zwakten	29
6.3 De kansen	29
6.4 De bedreigingen	29
6.5 De confrontatiematrix	30
6.5.1 Overzicht, conclusie en advies sterkten	31
6.5.2 Overzicht, conclusie en advies zwakten	32
6.5.3 Overzicht, conclusie en advies kansen	33
6.5.4 Overzicht, conclusie en advies bedreigingen	34
6.6 Strategische conclusies en aanbevelingen	35
6.6.1 Conclusie	35
6.6.2 Aanbevelingen	36
6.6.3 Discussie	37
Literatuurlijst	38
Bijlage 1 Presentatie participatie Drimmelen	41
Bijlage 2 Uitwerking bewustwordingssessie: Mag dat?	44

Summary

This research is defining the impact of the participatory society. Participation is becoming more and more a method in the Dutch municipalities. About participatory society is written a lot, but what the implications are for the municipality and its officials is still unknown. For this study, the town Drimmelen has been investigated. The mission of Drimmelen is to provide adequate services to its residents, businesses, tourists and organizations focused on a pleasant living, working, and living accommodation. The municipality provides to implement the municipal statutory duties. In addition, the municipality takes the control tasks, the municipality anticipates developments and gives them implement autonomous tasks. The vision of Drimmelen is to maintain and where necessary improving the pleasant living and working environment as a medium-sized rural municipality. The municipality does this in cooperation with their social partners and roads ongoing general and individual interest. To investigate the effects of changing participatory society was drawn one central question, this is: What are the implications of the changing participatory society for the church in the public space? In addition to this central question five sub-questions are drawn. The sub-questions serve as indicative questions to answer the main question. After the establishment of the sub-questions, it is important to determine whether the current strategy still applies or whether it should be adjusted. To get behind this has prepared a SWOT analysis and a confrontation-matrix. The SWOT analysis is an analysis and its widely used in business management cases. The analysis shows the internal strengths and weaknesses and the opportunities and threats of the external environment. Ultimately, we can conclude that the municipality should involve its citizens more in decision making and citizen initiatives. Websites or newspapers should be used more for publicity and information. Citizens will have to be actively involved in the drafting of new policies and the councils should be set differently. The municipality will have to choose whether they want the specialist officer training to participate or it just a little more "behind the scenes" operate and the contributor "new style" coordinates the communication between the participants and the community. At last, the mayor and his aldermen's should take an interest really for the public contribution, and citizens constantly and fully informed during the participation process, but here the church should be to establish clear conditions. I can recommend to collect timely opinions and experiences of citizens for a new policy. This requires a different attitude to the official. Working on a different attitude or develop qualities will have to be supported with training. In addition, the specialist officer will be able to hear the difference where the public can get the expertise that they think they need, but more "behind the scenes" updates the official "new style" to coordinate communication between the participants and the municipality. This role and way of working requires different competencies of the official. Support and develop these competencies. In addition to setting policies for each new municipality, a supervisor participation in ways that go out to see use the right tools. Think of e-communications for information gathering. The role of district-oriented coordinator will be more externally focused and the first contact for the active groups. The supervisor participation will control more internal actions. Besides the officials, it is good to also let it be that they take an interest really for the public contribution, and citizens constantly and fully informed during a participatory process in order to reduce the gap between politicians and citizens, the mayor and aldermen's aware. They can set clear conditions to which they can adhere.

Verklarende woordenlijst

Autonoom	Staat voor zelfstandigheid, onafhankelijkheid of zelfsturend. Je hebt geen sturing of leiding nodig
Autoritair	Gaat uit van eigen macht en wil anderen de wil opleggen en duld geen inspraak
Sociale cohesie	Is de term die wordt gebruikt om de samenhang in een samenleving aan te duiden
Competentie	Is een vermogen dat kennis, inzicht, attitude en vaardigheidsaspecten omvat om in concrete situaties je doel te bereiken. Wat moet je kunnen om te participeren
Emancipatie	Is het streven naar gelijke rechten en zelfstandigheid voor bepaalde groepen mensen die voorheen werden achtergesteld
Democratisering	Is het vergroten van inspraak en medezeggenschap in een organisatie, meer specifiek in het bestuur van de gemeente
Individualisering	Is een situatie waarbij mensen meer als individu in plaats van als groep in de samenleving staan
Informalisering	Verminderen van formele processen, waarop de formele organisatie zich zal moeten aanpassen
Meet and match	Samenkomst van personen waarbij problemen met elkaar gedeeld worden om nieuwe ideeën op te doen
Non-profit	Er hoeft geen winst gemaakt te worden, maar men heeft wel als doel van elkaar te leren zonder financiële verplichting
Paradigma's	Je kijk op de wereld
Petitie	Is een verzoekschrift van een groep burgers om de gemeente een signaal te geven dat een toekomstige actie noodzakelijk is (In Nederland is het petitierecht wettelijk vastgelegd)
Pluriformiteit	Is de burgerbetrokkenheid verdelen op een evenwichtige wijze. Een beeld van de samenleving vormen, gericht op zowel een breed publiek als op specifieke bevolkings- en leeftijdsgroepen
Sociaal demografische	Samenstelling van een bevolking volgens leeftijd, geslacht, nationaliteit, sociaal-professionele categorie enz.
Sociaaleconomische	Staat voor de positie van mensen op de maatschappelijk ladder met het daaraan verbonden aanzien en prestige

Hoofdstuk 1 Inleiding

Bij de gemeente wordt participatie steeds meer een werkwijze, de rol van de overheid verandert steeds meer. Over deze veranderende participerende samenleving is voldoende geschreven, maar wat zijn hiervan de gevolgen voor de gemeente en zijn ambtenaren? Dit onderzoeksrapport is opgesteld omdat dit nog onvoldoende inzichtelijk is. Dit onderzoek beschrijft de gevolgen van de veranderende participerende samenleving. De uitkomsten van dit onderzoek zijn voor zowel de onderzochte gemeente van belang als voor alle andere gemeenten en overheidsinstellingen in Nederland. In hoofdstuk één leest u de relevantie van dit onderzoek. De onderzochte gemeente is de gemeente Drimmelen en ligt aan de Brabantse Biesbosch. Deze gemeente heeft een platte structuur met zes afdelingen. Net zoals de meeste grotere organisaties heeft de gemeente een missie en een (strategische) visie. De probleemstelling leest u in hoofdstuk twee. Hier komt de centrale onderzoeksvraag naar voren, namelijk: Wat zijn de gevolgen van de veranderende participerende samenleving voor de gemeente in de openbare ruimte. Om deze vraag te beantwoorden zijn vijf deelvragen opgesteld. Deze deelvragen geven uiteindelijk gezamenlijk het antwoord op de hoofdvraag. Voor de gemeente is het goed om na te gaan wat voor medewerkers er gevraagd worden. Het is nu onduidelijk of er juist meer vraag is naar vakspecialisten of medewerkers “nieuwe stijl”. Dit is te lezen in hoofdstuk drie van het rapport. Enkele argumenten die de ambtenaren nu aangeven is dat burgerparticipatie mogelijk ook extra tijd of geld kost waarbij ze opmerken dat nu niet te hebben, maar is dat ook zo? Wordt er nu niet juist werk uit handen genomen door een goede voorbereiding? Zijn de huidige ambtenaren dan wel voldoende opgeleid om te participeren of over welke competenties dienen zij juist te beschikken? Hoofdstuk vier geeft antwoord op de vijf deelvragen. Onderzocht wordt hoe de maatschappij verandert en hoe dat de relatie beïnvloedt tussen de (veranderende)maatschappij en de gemeente. Daarna wordt onderzocht wat dit betekent voor de relatie tussen de gemeente en de maatschappij. Deelvraag vier geeft antwoord op de vraag waar de gevolgen specifiek zichtbaar zijn in de openbare ruimte. Als laatste wordt onderzocht welke competenties dit vraagt van de medewerkers die werkzaam zijn op dit domein. Na het opstellen van de deelvragen is er een SWOT analyse opgesteld. Deze is te vinden in hoofdstuk vijf. De SWOT analyse bevat een sterkte-zwakteanalyse en wordt veel gebruikt in bedrijfskundige casussen. De analyse geeft de interne sterktes en zwaktes aan en de kansen en bedreigingen van de externe omgeving. Daarnaast is er een confrontatie matrix opgesteld. In de confrontatiematrix zijn de zwakten en sterkten én de bedreigingen en kansen uit de SWOT analyse met elkaar verbonden. Hierin wordt gekeken wat de werking is van de sterkten en zwakten op de kansen en bedreigingen. Verder zijn er van de sterkte, zwakte kansen en bedreigingen een overzicht, conclusie en advies gegeven. Ten slotte is er een algehele conclusie gegeven en wordt er een aanbeveling gedaan. Als laatste is er aangegeven waarom het interessant en relevant was om dit onderzoek te doen. Dit is de discussie.

Hoofdstuk 2. Relevantie

De onderzochte gemeente Drimmelen is gesitueerd in West Brabant, tussen Breda en Rotterdam en ligt aan de Brabantse Biesbosch. De huidige gemeente bestaat sinds 1979 na de gemeentelijke herindelingen. Sindsdien bestaat zij uit 6 kernen, te weten:

- Hooge Zwaluwe
- Lage Zwaluwe
- Terheijden
- Wagenberg
- Made
- Drimmelen

Het oppervlak (inclusief Biesbosch) beslaat 12.400 ha en er wonen ongeveer 29.000 inwoners. De gemeente heeft een monopolypositie, net als elke andere gemeente in Nederland, als non-profit organisatie. De gemeente Drimmelen profileert zich vooral als een blauwgroene gemeente en dit is opgenomen in het logo (figuur 1).

Figuur 1, Logo gemeente Drimmelen

Het blauw staat voor de Biesbosch die voor een groot gedeelte op Drimmels grondgebied ligt en de groene sterren eromheen als kernen.

2.2 De organisatie

De gemeente heeft gekozen voor een platte structuur van 6 afdelingen. Ruim 161 medewerkers, verspreid over de verschillende gemeentelijke taakvelden, zetten zich in voor een optimale dienstverlening aan inwoners en relaties van de gemeente. De medewerkers doen dit vanuit het gemeentehuis. Het gemeentehuis is op 13 oktober 2007 geopend. Vanuit de, gescheiden gelegen, gemeentewerf opereert de eigen buitendienst om de leefomgeving schoon heel en veilig te houden. De resterende 146 ambtenaren zijn binnen de organisatie verdeeld over 6 afdelingen. Te weten:

- Afdeling publiekszaken
- Afdeling grondgebied
- Afdeling openbare werken
- Afdeling middelen
- Afdeling maatschappelijke aangelegenheden
- Bestuurs en management ondersteuning

2.3 Missie en visie van de gemeente Drimmelen

Zoals de meeste gemeentes heeft ook Drimmelen een eigen missie en visie. De missie en de visie verwoordt de werkwijze en de zienswijze van de organisatie en geeft aan waar de gemeente en haar medewerkers voor staan.

2.3.1 Missie

In de missie worden de waarden en de identiteit van de organisatie beschreven en geeft aan waar de gemeente voor staat. Het eigenlijke doel is om een missie te vormen waar de gehele organisatie achter staat. Als dit zo is dan pas kan dit een werkwijze worden onder de medewerkers. De missie is voor een langere periode vastgelegd.

Wat is het bestaansrecht van de Gemeente Drimmelen?

De gemeente tracht een adequate dienstverlening te leveren aan zijn inwoners, bedrijven, toeristen en organisaties gericht op een prettig woon-, werk-, verblijf en leefklimaat. De gemeente geeft hiervoor uitvoering aan de gemeentelijke wettelijke taken. Daarnaast neemt de gemeente de regietaken op zich, anticipeert de gemeente op ontwikkelingen en geeft ze uitvoering aan autonome taken.

2.3.2 Wat is de strategische visie?

De visie geeft aan waar de gemeente voor gaat, wat het ambitieniveau is, waar de gemeente in de toekomst naar toe wil en welke bijdrage de gemeente aan haar maatschappij kan leveren. In tegenstelling tot de missie wordt de visie voor een bepaalde periode geschreven en dient, indien nodig, ter zijner tijd te worden geëvalueerd en te worden bijgesteld. Hierbij moet rekening gehouden worden met de missie.

Wat is het ambitieniveau, en waar wil de gemeente Drimmelen en haar medewerkers naar toe?

De gemeente wil behouden en daar waar nodig verbeteren van de prettige woon-, werk- en leefomgeving als middelgrote plattelandsgemeente. De gemeente doet dit in samenwerking met hun maatschappelijke partners en wegen continue het algemeen en individueel belang.

Enkele kernwaarden die de gemeente hierbij hanteert zijn:

We hebben plezier in ons werk

We zijn zelf verantwoordelijk

We werken samen

We werken klantgericht

We werken resultaatgericht

We zijn kostenbewust

Wat mogen de burgers en organisaties van de gemeente verwachten?

De gemeente neemt haar klanten serieus, is betrouwbaar en komt afspraken na. In de communicatie is de gemeente duidelijk, eerlijk en tijdig. De gemeente denkt met haar klanten mee en leggen het uit als dingen niet kunnen.

Wat mogen de medewerkers van elkaar verwachten?

De gemeente kent een informele werksfeer met korte lijnen, waar collega's elkaar aanspreken op gedrag en resultaten. Afspraken worden altijd nagekomen. Ze maken zaken af en indien nodig worden op tijd en in overleg prioriteiten bepaald. Ze zijn bereid om elkaar te helpen en werken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid met elkaar aan hun gemeentelijke taken. Ze tonen vertrouwen en respect naar elkaar (Gemeente, 2008).

2.4 Werkwijze participatie

Zoals gezegd wordt participatie steeds meer een werkwijze. De rol van de gemeentelijke organisatie verandert hierdoor. In plaats van zorgen voor, zorgt de gemeente met. Gemeente, bedrijven, inwoners en participanten zorgen ervoor dat (beleids)plannen en initiatieven gezamenlijk uitgewerkt worden. Dat betekent soms loslaten en een andere rol aannemen voor de gemeente en zijn ambtenaren. Over de veranderende participerende samenleving is voldoende geschreven, maar wat de gevolgen hiervan zijn is nog onvoldoende inzichtelijk voor de gemeente Drimmelen en mogelijk andere gemeenten in Nederland omdat er niet alleen in Drimmelen de vraag is naar meer participatie vanuit de burgers, instellingen of instanties. De missie van de gemeente Drimmelen beschrijft dat zij een adequate dienstverlening wil leveren aan haar inwoners, bedrijven, toeristen en organisaties gericht op een prettig woon-, werk-, verblijf en leefklimaat. De vraag is of deze missie nog relevant is en niet aangepast moet worden aan de "nieuwe" participerende tijd. Daarnaast geeft de gemeente uitvoering aan de gemeentelijke wettelijke taken en neemt de regietaken op zich, anticipeert de gemeente op ontwikkelingen en geeft ze uitvoering aan autonome taken. De visie van de gemeente is om de prettige woon-, werk- en leefomgeving te behouden en daar waar mogelijk te verbeteren. De gemeente wil dit doen in samenwerking met hun maatschappelijke partners en wegen continue het algemeen en individueel belang. De vraag is of deze aangepast moet worden of nog past binnen de huidige tijd.

Hoofdstuk 3. Probleemstelling

Was voorheen de verhouding van de gemeente naar de samenleving toe nog autoritair, nu hebben we steeds meer te maken met een horizontale beweging. Er worden talloze maatschappelijke initiatieven vanuit bedrijven, inwoners en andere participanten geïnitieerd die de gemeente bemoedigt, stimuleert en subsidieert, binnen de vastgestelde kaders. De buurgemeente hebben al eens onderzoek gedaan naar burgerparticipatie en dit weergegeven in een koepelnotitie (rekenkamer, 2012). In deze koepelnotitie staat beschreven hoe de gemeenten de burgers bij ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid betreft maar of dit leidt tot een verbetering van de effectiviteit en de doelmatigheid is onbekend. Participatie zien we sinds de jaren negentig steeds meer. Burgers worden meer en meer betrokken bij de aanpak van stedelijke vraagstukken (Bolt, G. en R. ter Maat, 2005). Het zorgen voor leefbare stadsbuurten wordt daarbij in toenemende mate beschouwd als een gezamenlijke taak van de overheid en de bewoners. Onduidelijk is nog wat dit voor gevolgen heeft op de gemeentelijke organisatie. Hier is nog onvoldoende kennis over. De vereniging Nederlandse gemeente (VNG) levert ook veel informatie aan hoe er samengewerkt kan worden met burgers bedrijven en instellingen (Bouwstenen voor sociaal, 2015). Maar zelfs de VNG heeft nog niet onderzocht wat de gevolgen zijn voor de gemeente en haar ambtenaren. Het doel van de overheid is om in verbinding te komen met de burgers, netwerken en initiatieven. De gemeente is daarmee al volop aan de slag, maar wat zijn nu de gevolgen hiervan? Is er nog wel behoefte aan de vakspecialistische deskundigheid van het personeel of is er tegenwoordig meer vraag naar een andere soort competenties, zoals verbindende of coachende vaardigheden. Zien de medewerkers het nut van participatie en staan zij open voor verandering of bemoeilijken zij ongemerkt deze werkwijze. Om de gevolgen van de veranderende participerende samenleving te onderzoeken is één centrale vraag opgesteld, namelijk:

Wat zijn de gevolgen van de veranderende participerende samenleving voor de gemeente in de openbare ruimte?

Naast deze centrale vraag zijn een aantal deelvragen opgesteld. De deelvragen dienen als hulpvragen om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Voor dit onderzoek zijn vijf deelvragen opgesteld, namelijk:

1. Hoe verandert de maatschappij?
2. Hoe beïnvloedt dat de relatie tussen de (veranderende)maatschappij en de gemeente?
3. Wat betekent dit in zijn algemeenheid voor de relatie gemeente en maatschappij?
4. Waar zijn de gevolgen specifiek zichtbaar in de openbare ruimte?
5. Welke competenties vraagt dit voor de medewerkers die werkzaam zijn op dit domein?

Hoofdstuk 4. Doel van het onderzoek

Doel van dit onderzoek is erachter te komen wat de gevolgen zijn van de steeds meer participerende samenleving. De medewerkers van de gemeente Drimmelen worden bewust gemaakt van de veranderende samenleving maar beschikken zij over voldoende competenties om te kunnen participeren. Door dit onderzoek te doen zal bekeken worden of de gemeente en zijn ambtenaren genoeg bewust zijn van de veranderende samenleving. Om hierachter te komen zal een bewustwordingssessie gehouden worden met de afdeling Openbare Werken van de gemeente Drimmelen. Het uiteindelijke doel hiervan is om vier of vijf competenties te benoemen waar een medewerker over dient te beschikken om te kunnen participeren. Voor de gemeente is het goed om na te gaan wat voor medewerkers er gevraagd worden. Het is nu nog te onduidelijk of er juist meer vraag is naar vakspecialisten of medewerkers “nieuwe stijl”. Enkele argumenten die de ambtenaren nu aangeven is dat burgerparticipatie mogelijk ook extra tijd of geld kost waarbij ze opmerken dat nu niet te hebben, maar is dat ook zo? Wordt er nu niet juist werk uit handen genomen door een goede voorbereiding? Zijn de huidige ambtenaren dan wel voldoende opgeleid om te participeren of over welke competenties dienen zij juist te beschikken? Het is goed om kritisch te kijken naar de inzet van specifieke participatie instrumenten, zoals de inzet van de coördinator dorpsgericht-werken, hoe om te gaan met de kennis en kunde van de participanten en de ambtelijke ondersteuning hiervoor. Voor de gemeente lijkt er wel winst te behalen in het draagvlak creëren voor de plannen en initiatieven vanuit de gemeente. Uit dit onderzoek komt naar voren wat de gevolgen van de veranderende participerende samenleving zijn. Voor de gemeente komt er meer inzicht in de doelmatigheid van burgerparticipatie. Tijdens een workshop met de afdeling openbare werken en een interne Meet and Match waarbij alle medewerkers van de gemeente Drimmelen uitgenodigd waren is een pitch gegeven waarbij de vraag gesteld is welke competenties de ambtenaren nodig denken te hebben. Naast een discussie rondje is er een vragenlijst /enquête ingevuld door de inwoners. Daarnaast is er met de gehele afdeling een discussie middag gehouden.

Hoofdstuk 5. De opgedeelde hoofdvraag

De hoofdvraag, wat zijn de gevolgen van de veranderende participerende samenleving voor de gemeente in de openbare ruimte, is een complexe vraag en niet rechtstreeks te beantwoorden. Om deze reden is het, zoals eerder aangegeven, nodig om de hoofdvraag op te delen in een aantal deelvragen. Deze deelvragen hebben betrekking op de aspecten van de hoofdvraag. Door in te zoomen op de deelaspecten kan uiteindelijk de hoofdvraag beantwoord worden. Alle deelvragen samen geven na de SWOT analyse en de confrontatiematrix een antwoord op de hoofdvraag.

Deelvraag 5.1 Hoe verandert de maatschappij?

Koning Willem-Alexander gaf in zijn (eerste) troonrede van 2013 al aan dat de verzorgingsstaat langzaam verandert in een participatiesamenleving (ministers, 2013). Maar dit was niet de eerste keer dat er werd gesproken over een samenleving die meer voor elkaar zou kunnen zorgen. Om te achterhalen waar het begrip participatie voor het eerst benoemd werd en hoe de samenleving hierop veranderde gaan we terug naar de jaren tachtig. (Robbesom, 2014)

5.1.1 Minister Brinkman (jaren tachtig)

In de jaren tachtig gaf de toenmalige CDA-minister Brinkman aan dat het hoog tijd werd voor een samenleving die meer voor elkaar gaat zorgen. (Lans, 2014) Hij vond dat de burgers te afhankelijk waren en leunden op de overheid. Hij zag dat verschillende instanties het vanzelfsprekend vonden dat ze door overheidsfinanciering in stand gehouden werden. Dit alles zorgde ervoor dat het vermogen om voor elkaar te zorgen verminderde volgens Brinkman. In de jaren tachtig werd zijn zienswijze niet goed ontvangen. De CDA-minister werd verweten dat hij terug verlangde naar vroeger, naar de jaren vijftig, toen de pastoor en de dominee nog regelmatig aan huis kwamen en iedereen een zieke buur van eten voorzag.

5.1.2 Minister Wim Kok (jaren negentig)

Begin jaren negentig sprak ook vicepremier en minister van financiën Wim Kok over participatie. Hij was het die voor het eerst het woord participatiesamenleving noemde. Maar ook dit werd niet goed ontvangen. Kok wilde de WAO terug dringen maar dit leidde voor hem bijna tot het aftreden als partijleider. Toch bleef de minister volhouden dat de verzorgingsstaat zoals hij toen was niet te handhaven was. Tijdens een congres van de Partij Van De Arbeid in 1991 in Nijmegen gaf Kok aan dat de saamhorigheid verdwenen was en dat het goed zou zijn als deze anders georganiseerd zou worden'. (Lans, 2014). Wim Kok zei letterlijk: Wij zitten nu in een overgangsfase van een verzorgingsstaat naar een werkzame participatiesamenleving (Participatiesamenleving, 2016).

5.1.3 Minister Jan Peter Balkenende (jaren tweeduizend)

Jan Peter Balkenende, CDA-premier van 2002 tot 2010, begon na Brinkman en Kok opnieuw over de participatiesamenleving. Balkenende vond het op zijn beurt van belang dat de normen en waarden een gedeeld eigendom werd. Dit zou zichtbaar moeten worden in de buurt, in het onderwijs, en in de burgerlijke samenleving. In 2005 gaf Balkenende een toespraak voor christelijke werkgevers. Hier gebruikte hij opnieuw het woord 'participatiemaatschappij' (Lans, Canon sociaal werk, 2014).

De gedachte van Balkenende was dat mensen meer een beroep op elkaar zouden moeten doen dan op de toenmalige voorzieningen. Nu kennen we deze wet als de wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze werd in die tijd door de overheid de participatiewet genoemd. Deze wet droeg de hulp in het huishouden van gehandicapten, langdurig zieken en de ouderen over naar de lagere overheden, namelijk de gemeente (Lans, Canon sociaal werk, 2014). De gemeente was volgens het rijk beter in staat om te beoordelen of deze groep mensen wel deze hulp nodig hadden.

5.1.4 Minister-President Mark Rutte

Fractievoorzitter Arie Slob van de ChristenUnie vroeg in november 2013 om verduidelijking van het begrip ‘participatiesamenleving’ (Slob, 2014). Op 7 april 2014 stuurde de minister-president Mark Rutte hierop een Kabinetsbrief aan de tweede kamer. Rutte noemde hierin een aantal initiatieven uit de samenleving waarbij burgers en organisaties betrokken zijn. De overheid, zo stelde hij, speelt hierbij een faciliterende rol. Ook vind Rutte de burgers geen hinder mogen ondervinden als zij hun leven of leefomgeving op een eigen manier willen inrichten (Robbesom, 2014). Rutte geeft in zijn schrijven ook aan dat hij begrip heeft voor de zwakkeren in de samenleving en dat participeren voor hun niet haalbaar is. Voor deze groep zullen de huidige voorzieningen in de samenleving blijven bestaan (Rutte, 2014).

5.1.5 Troonrede 2013 door Koning Willem Alexander.

De koning gaf in zijn troonrede van 2013 al aan dat de burgers mondiger en zelfstandiger werden en dat iedereen daar wel iets van merkte met name het snelle internet en de netwerken droegen hier aan bij (Robbesom, 2014). Daarbij komt het tekort van de overheid en de noodzaak om dit terug te dringen. Dit leidde ertoe dat de verzorgingsstaat zoals we die kennen langzaam verandert in een participatiesamenleving. Van iedereen wordt gevraagd voor wie dat kan verantwoordelijkheid te nemen voor zijn eigen leven en omgeving (Beek, 2013).

5.1.6 Veranderende burger

Naast de politiek zijn ook de burgers ten opzichte van de overheid veranderd. Daarbij zijn, volgens het onderzoek van Gabriël van den Brink, twee opvallende ontwikkelingen op te merken (Brink, 2002).

1. Door de toenemende welvaart en het gestegen opleidingsniveau van de burgers is er sprake van een groeiende groep actieve burgers. Voor hen betekent gezagsuitoefening vanuit de overheid niet veel meer. Zij willen eerst overtuigd zijn van de volledigheid van informatie die de overheid geeft. De juiste informatie, participatie en communicatie vanuit de overheid zijn hierbij belangrijke sleutelbegrippen.
2. De minder kapitaalkrachtige en lager opgeleide burgers hebben meer moeite om de politiek te volgen. Dit lijkt zelfs meer te worden waardoor men zich er steeds minder actief mee bezig houdt om de politiek te volgen. Deze groep burgers hebben wel behoefte aan “bescherming” van en door de overheid, maar hebben anderzijds weinig vertrouwen in de overheid.

Volgens Brink kunnen we uit deze ontwikkeling het volgende constateren:

Een sterk sturende overheid stuit op weerstand bij de actieve burgers, terwijl de “bedreigde” burger meer behoefte lijkt te hebben aan deze overheid. (Brink, 2002).

5.1.7 De 'derde generatie' burgerparticipatie

Ted van de Wijdeven, Laurens de Graaf en Frank Hendriks hebben onderzoek gedaan naar actief burgerschap. Zij spreken in hun onderzoek van een derde generatie burgerparticipatie. Deze drie generaties zijn voor het eerst als zodanig onderscheiden door Lenos, Sturm en Vis (Lenos, 2006). De generaties zien zij als een uitbouw en doorontwikkeling van burgerparticipatie van de afgelopen jaren. De drie generaties bestaan dus naast elkaar en is, door de jaren heen, steeds een generatie bijgekomen.

In de jaren zeventig werd inspraak in besluitvormingsprocedures steeds meer afgedwongen door de steeds mondiger wordende burger. Dit noemde Lenos de eerste generatie burgerparticipatie.

In de jaren negentig kregen de burgers via vormen van coproductie en 'interactief beleid' de mogelijkheid om in nog eerdere beleidsfasen te participeren. Dit noemde Lenos de tweede generatie burgerparticipatie. In deze tweede generatie blijft de overheid wel degene die bepaalt bij welke onderwerpen burgers aan de ontwerptafel mogen plaatsnemen en in welke rol.

Na de eeuwwisseling is meer aandacht voor het samen maken van beleid. Dit is kenmerkend voor de derde generatie burgerparticipatie. Informele burgerinitiatieven nemen hierdoor toe. Bij deze derde generatie participatie draait het in principe tussen de verhouding overheid en burgers. De overheid dient hierbij te participeren. Burgers bepalen nu waarvoor zij zich in willen inzetten in de openbare ruimte en zouden daarmee leidend kunnen zijn op diverse terreinen waar normaal gesproken de gemeente leidend was. Men kan bij de derde generatie participatie er vanuit gaan dat de burgers inhoudelijke of procesmatig leidend kunnen zijn. Burgers voeren hun eigen idee grotendeels zelf (of met andere participanten) uit (Ted van de Wijdeven, 2013).

Onderstaande overzicht 1 geeft een samenvatting van de verschillende generaties:

1 e generatie	Meer inspraak. Het kunnen reageren op beleid afgedongen door de (mondigere) burgers. Waardoor dit vervolgens vastgelegd is en een wettelijk recht geworden is.	Jaren 70 tot nu toe.
2e generatie	Betrokken worden bij interactieve beleidsvorming en coproductie. De burgers kunnen in een eerder stadium de gelegenheid krijgen het beleid mede te vormen.	Begin jaren 90 tot nu toe.
3e generatie	Meer burgerinitiatief, eigen verantwoordelijkheid en een faciliterende overheid. Burgers nemen nu zelf meer het initiatief. Waarbij hun aanpak van onderuit gaat. Ze hebben een idee en dat voeren ze zelf uit.	Begin van deze eeuw tot nu toe.

Overzicht 1 participatiegeneratie

5.1.8 Mondige burger

Zoals in paragraaf 5.1.6 is beschreven is de burger steeds zelfstandiger en mondiger geworden. De term 'mondigheid' is een zeer oud begrip. Deze werd voor het eerst gebruikt door de Duitse filosoof Immanuel Kant. Hiermee gaf hij antwoord op een vraag wat 'verlichting' is. Zijn opvatting hierover hebben veel invloed gehad op huidige samenlevingen. Kant werd gevraagd wat verlichting was. Hij omschrijft verlichting als de mens die de, door hem zelf veroorzaakte, onmondigheid achter zich laat. Kant zag onmondigheid als het onvermogen om je verstand te gebruiken zonder dat je door een ander geleid werd. Het ligt aan jezelf of je onmondig bent wanneer je geen gebrek aan verstand hebt, maar een gebrek aan vastberadenheid en de durf om hier zonder iemand anders leiding gebruik van te maken. "Heb de moed om je eigen verstand te gebruiken!" De mogelijkheid om zelf na te denken en je eigen verantwoordelijke keuzes te maken, speelt nog steeds een rol in onze huidige samenleving (Kant, 2009).

5.1.9 Zelfstandige burger

Uit iedere wijk of dorp komen de (mondige) burgers die het initiatief nemen om het contact met de gemeente en het belang van de bewoners te bespreken en te organiseren. Deze bewoners willen zelfstandig de wijk beheren en lopen vaak voorop als het gaat om burgerbetrokkenheid. Door hun uitgebreide kennis van de wijk of het dorp en hun netwerken met daarnaast een grote mate van inzet en volharding kunnen zij de belangen van bewoners door laten klinken tot in het gemeentehuis. In de Kabinetsbrief van Rutte en de Troonrede van 2013 wordt nadrukkelijk omschreven dat participatie een belangrijk invloed heeft op het eigen leven. Deze zienswijzen komen overeen met de filosofie van Kant en Rousseau. De participatiesamenleving kan als een belangrijk deel worden gezien voor een ideaal leven. En dat het voor eenieder belangrijk is om op welke vorm dan ook deel te nemen aan de samenleving. De mondigheid en de zelfstandigheid van de burgers lijken erg op het ideaal van Kant om als een onafhankelijke persoon door het leven te gaan.

Deelvraag 5.2 Hoe beïnvloedt dat de relatie tussen de (veranderende) maatschappij en de gemeente?

Vast staat inmiddels, zoals te lezen is in paragraaf 5.1, dat de samenleving verandert, informatie zich sneller verspreidt en dat de burgers steeds mondiger en zelfstandiger worden. Daarnaast weten de burgers in dit digitale tijdperk snel de juiste informatie te vinden. Daarbij komt nog dat burgers vaker gaan opereren in netwerken waardoor nog meer kracht uitgeoefend kan worden. Hierdoor verandert ook de relatie tussen de maatschappij en de gemeente. De gemeenten moeten steeds meer anticiperen op de samenwerkende burger en dienen vaker mee te werken aan initiatieven vanuit de samenleving. In Hellendoorn noemt men dit overheidsparticipatie, in Peel & Maas heet het zelfsturing (Annemiek de Wolf, 2013) en in Drimmelen samen aan de slag. Allemaal manieren waarin omschreven wordt hoe de relatie tussen de maatschappij en gemeente veranderd en hoe deze vorm gegeven wordt.

5.2.1 Bottom-down of bottom-up

In het beleidsonderzoek “Veranderingen in de relatie tussen overheid en burger, een uitdaging voor onderzoekers” is onderzoek gedaan naar de veranderingen in de relatie tussen de overheid en de burgers door de VSO netwerkgroep (Annemiek de Wolf, 2013). Hieruit blijkt dat ook de gemeente en haar maatschappij sterk in beweging zijn. Burgers en organisaties willen meer invloed uitoefenen op het te maken beleid en de uitvoering. Aan de andere kant blijft de burgerbetrokkenheid voor sommige groepen beperkt. Voor de gemeente is het een taak om de burgerbetrokkenheid op een evenwichtige manier te behalen, gestuurd worden van onderaf (bottom-up) en te netwerken met veel kleine en lokale initiatieven. De vraag is hoe de beleidsmedewerkers van de gemeente het best kunnen reageren op deze ontwikkelingen. Blijft de gemeente top-down werken of gaat ook de gemeente de uitdaging aan en sluiten de gemeente zich aan bij de bottom-up trend? De overheid maakt steeds meer gebruik van burgerparticipatie. Zo is te lezen op de website van de Vereniging Nederlandse Gemeente, waarin burgerparticipatie vaak centraal staat (www.VNG.nl). Via de “nieuwe media” willen enkele gemeentes de ideeën en/of opvattingen gebruiken om de kwaliteit van het beleid te verbeteren en draagvlak te creëren voor het nieuw te ontwikkelen van beleid. De overheid treedt meer op als partner te midden van de vele maatschappelijke netwerken. Voorbeelden hiervan zijn te vinden in paragraaf 5.3.3

5.2.2 Huidige ontwikkelingen

In het artikel dat tot stand gekomen is in samenwerking met de netwerkgroep van VSO, blijkt dat de gemeenten steeds meer waarde hechten aan verschillende vormen van burgerparticipatie. Hier is samenhang te vinden met de ontwikkelingen uit de maatschappij die van invloed zijn op de relatie tussen de overheid en de burger (André Peters, 2012).

Zij benoemen er vier:

1. Emancipatie en democratisering;
2. De stijging van het gemiddelde opleidingsniveau;
3. Individualisering;
4. Informalisering.

De maatschappelijke ontwikkelingen die de relatie tussen de overheid en de burger beïnvloeden zijn:

Emancipatie en democratisering: De burgers zijn tegenwoordig steeds meer in staat om hun eigen keuzes te maken en het leven zo in te richten zoals zij dat zelf willen. Hierbij neemt de invloed van instanties zoals de kerk, vereniging, of school en gezin af.

Doordat het **opleidingsniveau en de mondigheid van de bevolking gestegen is** zijn ze beter in staat om zelf keuzes te maken.

Individualisering: Doordat meer mensen zelfsturend zijn (autonoom) in afwijking van zijn omgeving neemt de gelijkheid in verhoudingen af. De druk op het bestuur wordt hierdoor groter waardoor zij meer rekening moeten houden met de individuele belangen.

Informalisering: De omgangsvormen met elkaar worden losser. Organisaties en instellingen veranderen van formeel naar netwerk. Het contact wordt vaker gezocht via de “nieuwe media”, zoals Facebook, Twitter of Linked-In. Hierbij hoeft men niet vooraf lid te worden, maar enkel een inlogcode aan te vragen en men maakt deel uit van de nieuwe media. Hierbij zijn onderling gezag of respect niet verbonden aan een vaste positie. Burgers nemen niet zomaar een boodschap meer aan van de overheid, maar deze informatie leggen zij naast de informatie die zij kunnen vinden op het internet. Via deze wijze kan men de overheid kritischer volgen dan ooit (André Peters, 2012).

5.2.3 Weke nieuwe methodes worden ingezet

In het rapport burgerparticipatie in de lokale politiek werd gevraagd welke methoden de gemeenten inzetten om in contact te komen met zijn burgers (Peeters, 2012). De meeste gemeenten geven aan regelmatig met bewonersorganisaties te praten om op de hoogte te blijven van wat er onder de burgers speelt. Het merendeel van de onderzochte gemeentes heeft een speciale medewerker in dienst die het contact met bewonersorganisaties onderhoudt, zoals in Drimmelen een wijkcoördinator. In het onderzoek van Peeters is ook gevraagd op welke wijze de gemeente gebruik maakt van de van inwoners en de bewonersgroepen. 71,9% van de gemeenten legt zijn beleidsproblemen voor aan de bewoners en bewonersgroepen. Deze gemeenten maken ook gebruik van de expertise van de bewoners om nieuw beleid te ontwikkelen. In het onderzoek is ook gevraagd waarop het accent van burgerparticipatie in de gemeente ligt. 48,1% antwoordt hierop dat het accent ligt op samenwerking met burgers. Met name het ontwikkelen van nieuwe plannen. Aansluitend is de vraag gesteld op welke manier gebruik gemaakt wordt van de bewonersgroepen. Antwoord hierop is dat er veel gebruik gemaakt wordt van de expertise van de bewoners en dat de mogelijkheden onderzocht worden om samen te werken. Als laatste konden de gemeenten in een open vraag de meeste positieve eigenschappen van hun participatiebeleid noemen. Vaak werd hetgeen benoemd wat burgerparticipatie hen opleverde. Daarbij werd vaak een grote betrokkenheid tussen de gemeente en inwoners genoemd. Sommige gemeenten roemde vooral de betrokkenheid van burgers, terwijl andere gemeente met name de groter wordende betrokkenheid vanuit het bestuur en de ambtelijke organisatie positief ervaarden. Een groter draagvlak creëren voor besluiten en/of beleid en meer begrip tussen de burgers en gemeenten werd ook regelmatig genoemd (Peeters, 2012).

5.2.4 Samen maken van beleid

In het onderzoek van Peeters, is ook gekeken hoe het beleid de komende tijd geschreven kan worden. Als onderbouwing voor nieuw te maken beleid zal informatie halen en onderzoek doen nog steeds een belangrijke taak blijven voor het schrijven van beleid. Een andere manier van beleid schrijven vraagt ook een andere manier van onderzoek doen en ook andere vaardigheden aannemen van de beleidsschrijver. In deze paragraaf wordt beschreven welke andere rol de burgers gaan innemen bij het schrijven van beleid en wat dit voor de beleidsmedewerker betekent.

Ontwikkelingen bij burgerparticipatie en gebruik van nieuwe methoden vereisen niet alleen ander houding, maar ook een andere rol van de beleidsmedewerker en gedeeltelijk ook andere competenties. Beleidsmedewerkers dienen steeds meer nieuwe methodes te vinden om nieuwe informatie te zoeken voor nieuw beleid. Daarnaast komt bij beleidsvorming steeds meer de nadruk te liggen op het gebruik van de “nieuwe media”. Inwoners geven hun mening en zienswijze steeds meer via de andere “nieuwe” kanalen, zoals de sociale media. Deze meningen en zienswijze dienen wel meegenomen te worden door de beleidsmedewerker. Bij een andere manier van beleidsvorming komt de nadruk te liggen op kwalitatief onderzoek zoals het nagaan van ervaringen, wensen en het stellen van open vragen in plaats van kwantitatief onderzoek. Burgers moeten de ruimte krijgen om te zeggen wat ze willen zeggen en dit moet meegenomen worden in het nieuw op te stellen beleid (Peeters, 2012).

5.2.5 De doe-democratie

In de nota doe democratie (De doe-democratie, 2013) geeft het kabinet aan meer ruimte te willen geven aan maatschappelijke initiatieven. Doe-democratie wordt beschreven als een wijze van meedenken en beslissen van en door burgers door zelf de maatschappelijke vraagstukken op te pakken. Figuur 2 geeft een weergave zoals het volgens Movisie eruit zou moeten zien. (Cadat, 2014)

figuur 2 Vlieg wiel doe-democratie: samen doen, denken en beslissen

In de participatieve democratie hebben burgers invloed op het beleid dat door de gemeenten geschreven wordt. Die invloed kan worden uitgeoefend via inspraak, medezeggenschap en in mindere mate door petitie, handtekeningenacties of demonstraties. De doe-democratie is een vernieuwing van de participatieve democratie, in die zin dat burgers invloed uitoefenen op het beleid door het zelf te 'doen'. Waar in de klassieke participatieve democratie de betrokkenheid soms te wensen overlaat, is te zien dat daar waar eigen initiatief wordt genomen ter verbetering van het beleid of de leefomgeving de betrokkenheid vanaf het begin groot is. (De doe-democratie, 2013).

5.2.6 Houding raadsleden.

Naast de initiatieven die door de inwoners zelf genomen worden zijn er ook nog de gekozen volksvertegenwoordigers. Dit zijn de raadsleden van de gemeente. Iedere vier jaar worden deze raadsleden gekozen door de inwoners van de gemeente. De belangen van de inwoners dienen zij te vertegenwoordigen en moeten toezien op het te maken beleid en de uitvoering daarvan door het College van Burgemeester en wethouders (Bergman, 2016). De laatste tijd zien we steeds meer discussie over de kloof die ontstaat tussen burgers en de politiek. De opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen neemt af en de vraag is of alle burgers zich vertegenwoordigd voelen door de lokale volksvertegenwoordigers. Door meer gelijkwaardige verhoudingen tussen overheid en burgers zou de kloof die ontstaat is mogelijk kunnen worden overbrugd. In de doe-democratie vraagt dit wel een andere houding van raadsleden (Cadat, 2014).

Deelvraag 5.3 Wat betekent dit in zijn algemeenheid voor de relatie gemeente en maatschappij?

Bij veel ambtenaren en bestuurders zou sprake zijn van twee gezichten aldus de heer Daan Vosskuhler in zijn blog “Kan de overheid wel met mondige burgers omgaan” (Vosskuhler, 2013). Vosskuhler stelt dat het belang van bewonersparticipatie rond een nieuwe aanzet tot wijkontwikkeling in de dagelijkse praktijk slecht ontvangen wordt door de ambtenaren. Om te kunnen omgaan met de expertise van de ‘professionele bewoner’, wordt dit als bedreigend, lastig of zelfs systeembedreigend ervaren.

5.3.1 Verschillende type ambtenaren

Als bewoners, op basis van inhoudelijke kennis en met goede argumenten aan kunnen tonen dat een nieuw beleidslijn in de wijk niet werkt dan kan er op verschillende wijze gereageerd worden. Papieren plannen, op ruime afstand van de wijk uitgewerkt, kunnen goed bedacht zijn, maar in de wijk lijkt dit toch heel anders te zijn. Aandacht geven aan de inbreng van een ‘professionele bewoners’, met veel nadruk op communicatie, is tijdrovend. Zo kan de gedetailleerde expertise van bewoners gebruikt worden als verrijking, het brengt ook een aanzienlijke taakverzwaring met zich mee. Niet iedere ambtenaar zit daar op te wachten. De werkdruk is immers hoger dan ooit (Vosskuhler, 2013).

Het negeren van bewonersparticipatie vraagt om conflicten, afstand en cynisme.

Grofweg zijn er twee type ambtenaren te onderscheiden.

1. De ambtenaar/specialist, die geheel uitgaat van de eigen deskundigheid en bewonersinbreng als storend, tijdsverslindend en niet relevant beschouwt. Binnen het ambtelijk apparaat wordt hun expertise geroemd en het communicatief onvermogen voor lief genomen
2. Daartegenover staat de ambtenaar “nieuwe stijl” die deskundigheid combineert met communicatieve vaardigheden en streeft naar coöperatie met bewoners. De laatste categorie is beter toegerust om binnen de nieuwe paradigma’s rond welzijn, zorg en wijkontwikkeling te functioneren.

5.3.2 Lokale middelen om de lokale democratie te versterken

In samenwerking met de verschillende provincies zijn in november 2014 verschillende gesprekken gevoerd met burgemeesters, wethouders, griffiers, raadsleden en secretarissen waarbij drie vragen centraal stonden (VNG, 2014):

1. Wat moet er veranderen om de aansluiting tussen de samenleving en het lokaal bestuur te vinden en te behouden?
2. Wat kunnen wij als gemeenten zelf en welke randvoorwaarden zijn daarbij nodig c.q. gewenst?
3. Wat zijn de lokale of regionale vraagstukken en wat willen de gemeenten de komende jaren gezamenlijk oppakken

Uit deze bijeenkomsten kwam de behoefte naar voren om de noodzaak van de lokale democratie te versterken. Uiteindelijk kwamen er vier gezamenlijke hoofdthema's naar voren waar de gemeentes achter stonden.

1. **Een veranderende samenleving en nieuwe verhoudingen**
Omgaan met en stimuleren van maatschappelijke initiatieven, nieuwe vormen van participatie, een goede invulling van de rol van de gemeenteraad.
2. **Een nieuwe rol van de gemeente:** innovatie, het anders doen en nieuwe taken en rollen.
De rol en initiatieven worden steeds meer bepaald door verschillende partijen. Dit vraagt om een andere werkwijze. Meer samen, meer op basis van vraag en met eigen verantwoordelijkheid van de inwoners.
3. **Een optimale samenwerkingsvorm**
Wie doet wat? Dit leidt tot andere samenwerkings en organisatievormen. Voor de gemeente zal dit meer een backoffice functie worden.
4. **De juiste randvoorwaarden**
Dit vraagt om vernieuwing van de financiering van de gemeenten. En het rijk kan geen belemmerende wet en regelgeving opleggen. Anderzijds moeten de initiatieven niet in conflict komen met lokale wet en regelgeving.

5.3.3 E-communicatie van gemeente met inwoners

Uit het artikel van André Peters komt naar voren dat de communicatie van gemeenten met inwoners en organisaties ook verandert. De invloed van de sociale media wordt steeds groter. Door het internet is het mogelijk dat er op een andere manier gecommuniceerd wordt. Dit lijkt steeds meer resultaat te hebben. Ook voor de gemeenten geldt dat deze nieuwe manieren kansen biedt om samen te werken en met de samenleving contact te houden. De gemeenten gaan steeds meer vraaggericht werken in plaats van aanbod gericht. Door verschuiving van verantwoordelijkheden en regie ontstaat tenslotte steeds meer netwerksamenwerking waarbij de burgers en burgergroepen gelijk zijn met andere instanties en op een open manier informatie uitwisselen. Hierdoor wordt het belang van openbaarheid van informatie, vanuit de gemeente, steeds groter (André Peters, 2012).

Deelvraag 5.4 Waar zijn de gevolgen specifiek zichtbaar in de openbare ruimte?

Volgens het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) bestaat een kwart van de oppervlakte van steden en dorpen uit openbare ruimte, zoals straten, parken, plantsoenen, sportvelden, pleinen, woonerven, buurtgroen, enzovoort. Deze openbare ruimte zorgt voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad of het dorp. Het geeft wijken en buurten hun eigen identiteit, maakt functies bereikbaar en vormt een plek voor ontmoeting, interactie en sociale cohesie. Veel participatie initiatieven worden geïnitieerd in de openbare ruimte. Gemeenten zijn niet als enige aan zet, maar staan voor de taak om de inzet van participanten te stimuleren en te motiveren (Bouwmeester, 2005).

5.4.1 Welke bewoners participeren

Uit het onderzoek-dossiers “Participatie in de buurt” blijkt dat de inzet van bewoners voor de buurt voor een deel wordt bepaald door hun sociaaleconomische en sociaal-demografische achtergrondkenmerken (Bolt, 2005). De kans op participatie neemt in de buurt toe, naarmate het opleidingsniveau van de bewoners hoger is. Opvallend is wel dat de andere sociaaleconomische variabelen, inkomen en het al dan niet actief zijn op de arbeidsmarkt niet van invloed zijn op de participatie in de buurt. Wellicht heffen de positieve effecten die het hebben van een baan (contactnetwerk en versterking van cognitieve en sociale vaardigheid) en de negatieve effecten (minder vrije tijd, mindere afhankelijkheid van de buurt) elkaar precies op. Verder zetten mensen met kinderen en mannen zich relatief vaak in voor de buurt. Dat vrouwen zich minder actief inzetten voor de buurt komt niet overeen met de verwachting. Waarschijnlijk vertaalt de gemiddeld grotere betrokkenheid van vrouwen op de buurt zich eerder in meer informele vormen van buurtparticipatie. In lijn met de verwachting zetten allochtonen zich vaker in voor de leefbaarheid van de buurt. Op zichzelf is er geen verschil tussen allochtonen en autochtonen als gekeken wordt naar het aandeel dat participeert.

5.4.2 Typen burgerinitiatieven

Uit het onderzoek Overheid en burgerinitiatief: omgaan met aansprakelijkheid blijkt dat burgerinitiatieven in de openbare ruimte grofweg zijn in te delen naar vijf typen (initiatieven, 2015).

1. Gebruik en beheer van buitenruimte

Hierbij gaat het bijvoorbeeld om groenbeheer door bewoners, zoals de plantsoenen, plantenbakken, het groen op rotondes enzovoort. Maar ook andere initiatieven zoals kunst in de wijk.

2. Spelen en speelplekken

Ook ziet men vaak dat de gemeente en initiatiefnemers afspraken maken over taken en verantwoordelijkheden, soms formeel vastgelegd in een beheerovereenkomst. De rolverdeling is vaak dat het beheer en grootonderhoud van de speeltoestellen wordt uitgevoerd door de gemeente in verband met wet en regelgeving. De initiatiefnemers doen dan de kleinere onderhoudszaken zoals het onkruid vrijhouden herstellen van de valzones of het ruimen van zwerfafval.

3. Zelfbeheer van gebouwde voorzieningen

Traditioneel zijn de gebouwde voorzieningen in eigendom van de gemeente, die huur- en gebruikersovereenkomsten sluit met groepen gebruikers. De huurders zijn dan burgers,

stichtingen of verenigingen. Daarnaast zijn er burgerinitiatieven waarbij een heel dorpshuis wordt beheerd en geëxploiteerd door een beheerstichting of vereniging.

4. Tijdelijk gebruik van lege ruimte

Landelijk en buiten de grenzen zijn er diverse voorbeelden, zoals akkerranden, tijdelijke moestuinen, natuurspeelplekken, tijdelijk beheer van natuur of kunstwerken. Ze bestaan soms in combinatie met kleinschalig ondernemerschap. Ook voor leegstaande gebouwen worden tijdelijk nieuwe functies geïntroduceerd.

5. Evenementen, festivals en feestjes

De gemeenten beschikken over een evenementenbeleid, waarbij een veiligheidsrisicoanalyse een belangrijk onderdeel is, om dergelijke overeenkomst over af te sluiten.

5.4.3 Initiatieven uit de praktijk

Om de verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte toe te kunnen delen, is het allereerst nodig helder te krijgen welke inrichting voor een deel vastgelegd, maar daarna zijn het vooral de gebruikers die er een betekenis aan geven. Er zijn verschillende functies van de openbare ruimte te onderscheiden. In de eerste plaats is de openbare ruimte de toegangsweg tot gebouwen en functies, zowel voor mensen als voor goederen als energie en water (Mercey, 2015).

Hatert ontwatert

In het project “Hatert ontwatert” in de gemeente Nijmegen werd de buitenruimte opnieuw ingericht waarbij regenwater afgekoppeld werd van de riolering en het hemelwater afgevoerd naar de bodem. (waterservicepunt Nijmegen, 2013) De gemeente en de bewoners hadden behoefte aan een impuls voor de openbare ruimte, om verdere verpaupering tegen te gaan. Het plan is hier in samenwerking met bewoners en beheerders tot stand gekomen. Een deel van deze verpaupering was dat het rioolprobleem opgelost diende te worden. Het hoofdriool van Nijmegen kent namelijk een aantal overstorten (vijvers) die in Hatert door overstroming vaak tot overlast leiden. Om dit probleem op te lossen zijn in het Gemeentelijk Rioleringsplan reeds een aantal maatregelen getroffen. Hatert werd een apart onderbemalingsgebied en staat in directe relatie met één overstortvijver in de wijk. Bedoeling is vervolgens om, in het kader van de wijkaanpak, samen met woningbouwcorporaties en de bewoners 30% van het verhard oppervlak in de wijk af te koppelen van de riolering. Het schone hemelwater wordt zo niet langer naar het vuilwaterriool afgevoerd, maar komt direct in de overstortvijver terecht waardoor nieuwe overstromingen worden voorkomen, en het oppervlaktewater en de leefbaarheid van de wijk aanzienlijk verbeteren. Bij bestaande bebouwing is het realiseren van afkoppeling een ingewikkelde opgave. Hatert was één van de eerste wijken die actief werkte aan het afkoppelen van regenwater in bestaand stedelijk gebied en combineerde dit met de behoefte aan ruimtelijke kwaliteit (Kennisbank.platform, 2004).

Afrikaanderplein Rotterdam

Het Afrikaanderplein in Rotterdam was een uitgeleefd plein maar werd wel intensief gebruikt omdat er geen andere ruimte meer was in de wijk. Het was een optelsom van fragmenten: allerlei gebruikersgroepen hadden hun eigen plek ingenomen. In het midden waren een paar veldjes waar vandalisme en vervuiling toenam. Daarnaast waren er voldoende mogelijkheden, want het plein had alle potenties om een krachtige ruimte in de wijk te zijn, met een eigen sfeer en uitstraling en bruisend van activiteiten. Met geld van het stadsbestuur gaf de (deel)gemeente Feijenoord de aanzet tot de herontwikkeling. Als eerste stap werden er gesprekken gevoerd met alle mogelijke gebruikers- en bewonersgroepen en werden problemen en wensen in kaart gebracht. Een landschapsarchitect

werd gevraagd om een inrichtingsplan te maken met hierin opgenomen de kaders van de gemeente. Voor het ontwerp moesten strategische keuzes worden gemaakt om de versnipperde ruimte structureel aan te pakken. Daarnaast moest de ruimte dusdanig ingericht worden om de interactie tussen meerdere gebruikersgroepen te bevorderen (Afrikaanderplein Rotterdam, 2011/2016).

5.4.4 Geen participatie

Naast de vele participatie initiatieven kan de gemeente zich afvragen of participatie wel aangemoedigd moet worden. In het artikel van Bolt “participatie in de buurt” wordt de vraag gesteld of dit wel nodig is. We gaan er van uit dat een actieve inzet van de burgers bevorderend is voor de wijk en de gemeente. Aan de andere kant wordt tegelijkertijd beweerd dat participatie vooral gestimuleerd wordt in samenlevingen met een hoog sociaal en politiek vertrouwen, zie paragraaf 5.4.1. Behalve het feit dat niet altijd duidelijk is wat oorzaak en wat gevolg is, wordt geen participatie mogelijk bekeken als problematisch (Bolt, 2005). De keuze om niet te participeren kan ook een uiting zijn van tevredenheid. Daarnaast zijn er ook veel mensen zijn die zich niet zo snel actief voor de buurt in zullen zetten, omdat ze helemaal niet zo sterk op de buurt zijn gericht. Afgevraagd kan worden of dat nu per definitie negatieve gevolgen heeft voor de buurt of de lokale samenleving.

Deelvraag 5.5 Welke competenties vraagt dit voor de medewerkers die werkzaam zijn op dit domein?

Op donderdag 31 maart 2016 is met de afdeling Openbare Werken van de gemeente Drimmelen een workshop gehouden over het thema participatie om erachter te komen welke competenties er nodig zijn om te kunnen participeren. (In bijlage 1 is de presentatie terug te vinden) De wisselwerking tussen overheid en inwoners stond deze ochtend centraal: hoe dien je als overheid om te gaan met initiatieven van inwoners? Via verschillende interactieve programmaonderdelen werd de kennis over het onderwerp verdiept. Met als uiteindelijke kernvraag:

Welke competenties dient een ambtenaar te bezitten om goed met participatie om te gaan?

Tijdens de ochtendsessie wordt stilgestaan bij het begrip participatie, hoelang dit bestaat en zijn de ideeën over participatie verandert met de tijd? Waarom is er überhaupt participatie? De afdeling Openbare Werken van de gemeente Drimmelen blijkt daar best wat ideeën over te hebben. Sommigen opperen dat je met participatie bezuinigingen en betere resultaten kan bewerkstelligen. Toch wordt vrijwel meteen betwijfeld of dat echt het geval is. Participatie vraagt immers ook capaciteit van ambtenaren; heb je die? Daarnaast hebben burgers niet alle benodigde kennis. Aan de andere kant heeft participatie ook voordelen. De gewenste wisselwerking tussen overheid en inwoners ontstaat, net als dat er meer ruimte is voor eigen inbreng en betrokkenheid. Niet alle taken zijn geschikt voor participatie. Denk bijvoorbeeld aan het organiseren van de verkeersveiligheid, dat zou een chaos worden.

5.5.1 Mag dat

Na de introductie is de afdeling verder gegaan met het onderdeel 'Mag dat?'. Aan de hand van een aantal foto's discussiëren we over zelf genomen initiatieven van inwoners. Hoe ver kunnen inwoners gaan in hun eigen initiatieven en hoe ga je hier als overheid mee om? In bijlage 2 zijn de foto's en de resultaten terug te vinden. Voorbeelden van foto's die voorbij komen, zijn:

- Een zelfgemaakt verkeersbord om auto's af te remmen
- Een uitrit aangelegd op een gemeentelijke parkeerplaats
- Een stuk gemeenteground dat bij een tuin is geannexeerd

De medewerkers van de afdeling openbare ruimte steken een kaart op om te laten weten hoe ze erover denken. Groen geeft aan het mag, Rood geeft aan het mag niet. Nadat de kaarten zijn opgestoken, gaan we met elkaar in discussie. Dat levert interessante uitkomsten op. Vooraf zijn ook 26 inwoners gevraagd naar hun mening om deze te vergelijken met die van de ambtenaren. Aan de hand van de foto's blijkt dat afstemming een grote rol speelt in de verhouding overheid – inwoner. De mening over situaties verschuift wanneer we benadrukken dat er goede afstemming heeft plaatsgevonden tussen inwoners. De medewerkers stellen dat een goede afstemming tot een gewenste situatie leidt. Gemeentegroen onderhouden mag, maar dan wel op een manier dat de overheid akkoord kan gaan.

Toch blijven er steeds weer meningsverschillen opborrelen als er langer over een casus wordt doorgepraat. Waar leg je precies de grens? Hoe houd je het overzichtelijk? In hoeverre kun je van tevoren alles regelen? Wat is het risico als de overheid los gaat laten? Opvallend is dat inwoners in enkele gevallen anders oordelen dan medewerkers. Hier blijkt een verschil in benadering, gebaseerd op kennis van de situatie. Inwoners gaan uit van het goede, van de ‘gehoorzame’ (“de aanlegger van de uitrit zal wel rekening houden met de overige parkeerders”). De medewerkers van de afdeling Openbare Werken kennen echter de praktijksituatie (“er staat nu een zak zand; duidelijk is dat de aanlegger niet netjes omgaat met de situatie.”). Praktijkkennis is dus geen overbodige luxe.

5.5.2 Inwoners aan het woord

Na de pauze komen vier inwoners op bezoek die vertellen over initiatieven die zij hebben ondernomen. Centraal staat hoe de samenwerking met de gemeente is verlopen. Twee personen van de Madesse Natuurvrienden vertellen hoe zij hebben voorkomen dat de knotwilgen in Drimmelen werden verwijderd. Dit deden ze door het onderhoud over te nemen van de gemeente. Zowel de ambtenaren als de Madesse Natuurvrienden spreken hun tevredenheid uit over hoe het project verloopt. Op een enkele keer na is er altijd goed en snel onderling contact. Als het maar gezellig kan blijven, dat is belangrijk. Dat beamen ook de dames van het dorpshuis in Drimmelen, die van alles ondernemen om de omgeving leuker en mooier te maken. Terwijl de medewerkers van Openbare Werken vrezen voor verrommeling als ze het aan de burgers overlaten, vinden de dames juist dat de gemeente de beplanting rommelig had ingericht. Dat kon beter! Zo is het initiatief gestart, waarna nog vele projecten volgden. Het is gezellig om met de buurt dingen te ondernemen én het wordt er mooier op. De samenwerking met de gemeente wordt als prettig ervaren. De gemeente denkt mee, deelt expertise en faciliteert waar mogelijk. ‘Niks te klagen!’, zeggen de dames. Voordat ze vertrekken wordt aan de initiatiefnemers gevraagd: Schrijf de eigenschappen op, die jij van belang vindt voor een ambtenaar om goed met participatie om te gaan.

5.5.3 Brainstorm

Als afsluiting volgt een brainstorm. We brengen bij elkaar wat we vandaag gehoord hebben en hoe we daarover denken. Daarbij staat de volgende vraag centraal: “welke eigenschappen dient een ambtenaar te bezitten om goed met (inwoners)participatie om te kunnen gaan?” De medewerkers gaan in drie groepen uiteen. Per groep bepalen ze welke vier eigenschappen het meest doorslaggevend zijn. Na tien minuten leggen we de resultaten bij elkaar. Om vervolgens de vier meest krachtige eigenschappen te bepalen. Naast de medewerkers hebben we ook input van de inwoners uit het vorige onderdeel meegenomen.

De uitkomst zijn als volgt:

Groep 1 (Inwoners)

- Communicatie
- Betrokkenheid
- Inlevingsvermogen Kennis
- Goed overleg
- Goed communiceren

Groep 2 (ambtenaren)

- Meedenken, samenwerken, empathie en praktisch zijn
- Vertrouwen, vertrouwen (openstaan, durven loslaten), betrokkenheid en interesse hebben

Groep 3

- Communiceren, kennis, oplossingsvermogen, organiseren en kunnen samenwerken
- Korte lijnen, bereikbaarheid, feedback, kennis van de groep hebben

5.5.4 De vijf benodigde competenties

Uiteindelijk worden gezamenlijk de volgende 5 eigenschappen geselecteerd:

1. Goede communicatievaardigheden
2. Inlevingsvermogen
3. Specialistische kennis
4. Samenwerkingsgericht
5. Organisatievermogen (verbinden en opschalen)

Met het bepalen van deze eigenschappen komt de workshop tot een einde. Een ochtend lang luisteren en doen, heeft een interessante kijk op participatie gegeven. We hebben nu in beeld welke vaardigheden van belang zijn om goed met participatie om te gaan.

Hoofdstuk 6. SWOT Analyse

Na het opstellen van de deelvragen is het belangrijk te achterhalen of de huidige strategie nog van toepassing is of dat deze aangepast moet worden. Om hierachter te komen is een SWOT analyse opgesteld. De SWOT analyse is een sterkte-zwakteanalyse en wordt veel gebruikt in bedrijfskundige casussen. De analyse geeft de interne sterktes en zwaktes aan en de kansen en bedreigingen van de externe omgeving. Door een de SWOT analyse toe te passen kan een strategie bepaald worden (Vermeulen, 2005).

6.1 De sterkten

De interne sterke punten van de gemeente zijn in volgorde van belangrijkheid opgesomd:

1. Participatie wordt van bovenaf bemoedigd.
2. De gemeente denkt mee, deelt expertise en faciliteert waar mogelijk.
3. Er is praktijkkennis aanwezig.
4. Er is een grotere betrokkenheid tussen gemeente en burger.
5. Niet alle taken zijn geschikt voor participatie. Denk hierbij aan verkeersveiligheid.

6.2 De zwakten

De interne zwakke punten van de gemeente zijn in volgorde van belangrijkheid opgesomd:

1. Twee type ambtenaren te herkennen. (De specialist en de ambtenaar nieuwe stijl)
2. Onduidelijk bottom up of bottom down.
3. Onduidelijk wat er wel en niet kan in de openbare ruimte.
4. Afweging soms onduidelijk tussen individuele belang en gezamenlijk belang.
5. De laatste tijd is steeds meer een kloof te zien tussen de burgers en de politiek. (geconstateerd door de afnemende opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen)

6.3 De kansen

De externe kansen voor de gemeente zijn in volgorde van belangrijkheid opgesomd:

1. E-communicatie.
2. Geen participatie door tevreden burgers.
3. Stijging van het gemiddelde opleidingsniveau.
4. Burgers die een idee hebben kunnen dit grotendeels zelf uitvoeren. (samen met andere burgers) uit. En zouden leidend kunnen zijn.
5. Daar waar eigen initiatieven worden genomen ter verbetering van beleid of leefomgeving is de betrokkenheid vanaf het begin groot.

6.4 De bedreigingen

De externe bedreigingen voor de gemeente zijn in volgorde van belangrijkheid opgesomd:

1. De steeds mondigere burger die werkt in netwerken.
2. Individualisering (de druk op het bestuur neemt toe om meer rekening te houden met individuele belangen).
3. Kans op conflicten, afstand en cynisme bij het negeren van bewonersparticipatie.
4. Veranderende wet en regelgeving vanuit het rijk.
5. Een te sterk sturende overheid stuit op weerstand bij de actieve burgers, terwijl de "bedreigde" burger meer behoefte lijkt te hebben aan deze overheid.

6.5 De confrontatiematrix

Voor het vinden van een mogelijk nieuwe strategie is de confrontatiematrix gebruikt. In de confrontatiematrix zijn de zwakten en sterkten én de bedreigingen en kansen uit de SWOT analyse met elkaar verbonden. Hierin wordt er gekeken wat de werking is van de sterkten en zwakten op de kansen en bedreigingen.

De confrontatiematrix moet duidelijkheid bieden op deze vier vragen:

1. Hoe kunnen de sterke punten ingeschakeld worden om op kansen in te spelen?;
2. Hoe kunnen de sterke punten ingeschakeld worden om bedreigingen af te weren?;
3. Hoe kunnen de zwakke punten dusdanig versterkt worden om op kansen in te spelen?;
4. Hoe kunnen de zwakke punten dusdanig versterkt worden om bedreigingen weerstand te bieden?

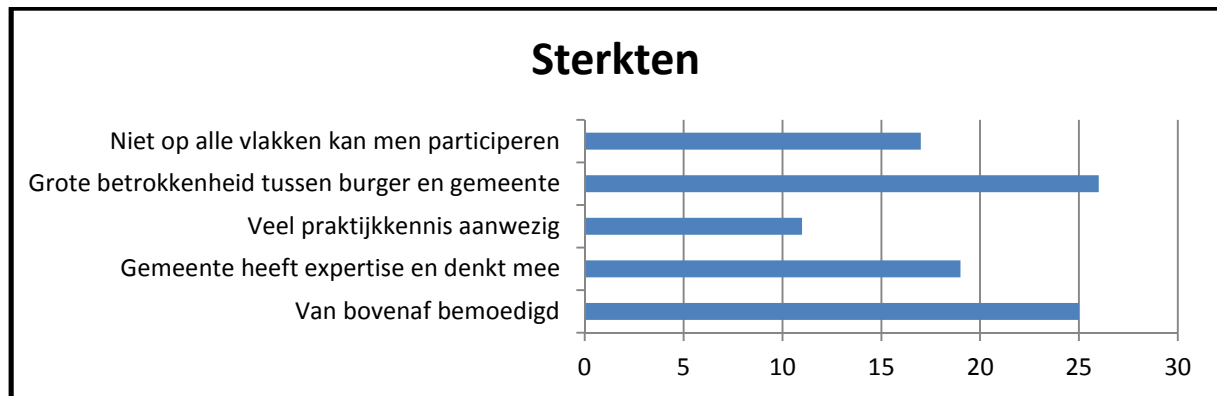
In onderstaande confrontatie schema 2 zijn de sterkten en zwakten afgezet tegen de kansen en bedreigingen. De waardes 0, 1, 3 of 5 geven aan de belangrijkeheidsfactor aan. 0 is niet belangrijk 5 is zeer belangrijk.

Confrontatiematrix			sterkten					zwakten				
			1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
			Van bovenaf bemoedigd	Gemeente heeft expertise en denkt mee	Veel praktijkkennis aanwezig	Grote betrokkenheid tussen burger en gemeente	Niet op alle vlakken kan men participeren	Twee type ambtenaren	Bottom up of Down onduidelijk	Onduidelijk wat er wel en niet kan in de openbare ruimte	Afweging individueel of gezamenlijk belang onduidelijk	Ontstaat een kloof tussen burgers en politiek
kansen	1	E-communicatie	1	3	1	5	1	5	3	1	1	5
	2	Geen participatie door tevreden burgers	0	3	1	5	3	0	0	0	1	0
	3	Stijging van het opleidingsniveau	0	1	1	0	3	3	1	3	1	3
	4	Idee van burgers kan leidend zijn	5	5	1	0	0	5	5	3	5	0
	5	Inbreng eigen initiatief wordt betrokkenheid groot	5	0	1	3	1	5	3	3	0	3
bedreigingen	1	Steeds mondiger worden de burger opererend in netwerken	0	1	0	3	3	3	3	3	5	1
	2	Individualisering (druk op het bestuur om met individuele belangen rekening te houden)	3	0	0	0	0	0	3	5	5	5
	3	Kans op conflicten/cynisme bij negeren bewoners participatie	5	3	5	5	1	5	3	5	1	0
	4	Veranderende wet en regelgeving vanuit het rijk	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	5	Sturende overheid weerstand bedrijvige burgers, behoefte is er wel bij de bedreigde burger	3	3	1	5	5	3	5	1	1	3

Overzicht 2 de Confrontatiematrix

6.5.1 Overzicht, conclusie en advies sterkten

De sterke punten in onderstaande diagram zijn de kenmerken van de gemeenten. Hierbij valt het op dat de grote betrokkenheid van de burgers en de gemeente erg belangrijk zijn om te kunnen participeren. Verder is het van belang dat het vanaf bovenaf (door het rijk) bemoedigd wordt. Opvallend is dat de (lokale) praktijkkennis het minst van belang is, maar de bewoners willen nog altijd graag een beroep doen op de expertise van de ambtenaren.

Overzicht 3 Sterkten

Conclusie en advies

De burgers en de gemeenten vinden het belangrijk betrokken te blijven. Hier kan de gemeente op verschillende manieren op investeren. Bijvoorbeeld door de burgers te betrekken bij de besluitvorming met internetenquêtes, interactieve beleidsvorming, inspraakbijeenkomsten of acties om na te gaan welke burgerinitiatieven er wenselijk zijn.

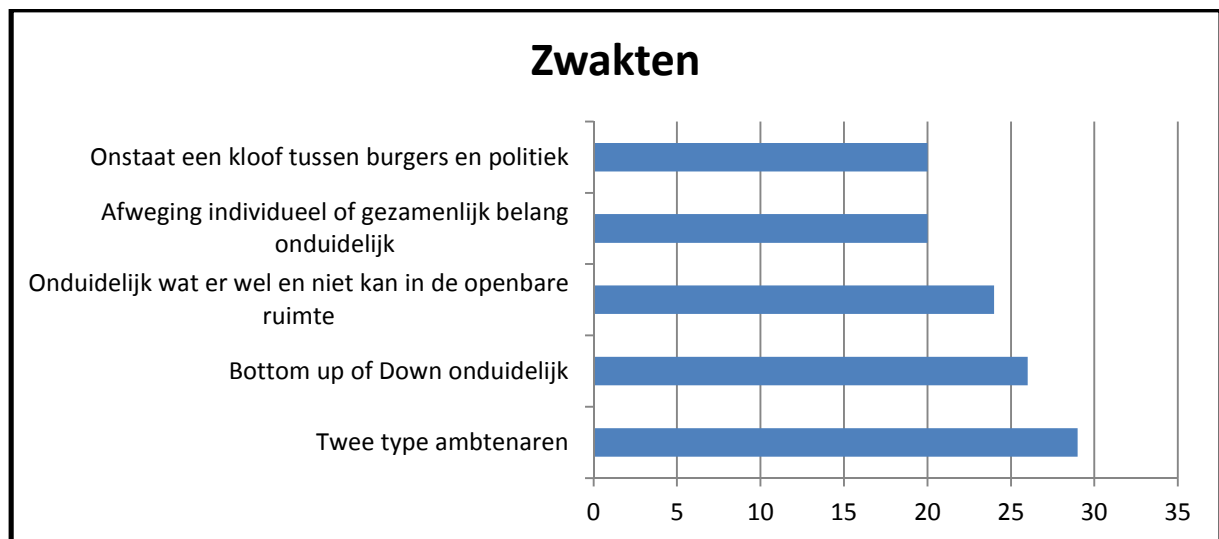
Als de participanten invloed mogen uitoefenen op het gemeentelijk beleid dan is het van belang om te weten met welke onderwerpen de gemeente aan de slag gaat. Openbaarheid en voorlichting zijn daarom van groot belang. (de invloed van burgers, 2015) De gemeente kan hiervoor de afdeling communicatie gebruiken om de inwoners te informeren over het te maken beleid. Dit kan bijvoorbeeld door middel van de gemeentekrant, website, of een voorlichtingspagina in de (lokale) krant. De burgers moeten natuurlijk ook zelf contact kunnen opnemen met de gemeente.

De gemeente kan interactief beleid gaan vormen. Burgers en organisaties moeten dan vanaf het begin bij het opstellen van nieuw beleid betrokken worden. De inspraak bij vastgestelde plannen wordt dan vervangen doordat de burgers de plannen zelf maken. De gemeenteraad neemt hierbij nog steeds de eindbeslissingen maar houdt rekening met de plannen die de inwoners samen met de gemeente gemaakt hebben.

Als laatste kan de gemeenteraad op een andere wijze gaan vergaderen. Hierdoor zal de kloof, zoals benoemt bij de zwakten ook verminderen. Voor een raadsvergadering kan een overleg plaatsvinden waarbij de inwoners, organisaties, het college van burgemeester en wethouders en de ambtenaren informatie met elkaar kunnen uitwisselen. Dit overleg komt dan in plaats van een commissievergadering.

6.5.2 Overzicht, conclusie en advies zwakten

De zwakke punten in onderstaand diagram zijn de kenmerken van de gemeente. Het gaat hierbij om de interne elementen. Opvallend is dat er twee type ambtenaren zijn waar de gemeente rekening mee moet gaan houden. (De specialist en de ambtenaar nieuwe stijl). Maar ook de keuze in bottom up of bottom down moet gemaakt worden evenals de keuze wat er in de openbare ruimte wel en niet kan. De afweging die gemaakt moet worden tussen individueel belang of gezamenlijk belang is het minst belangrijk. Ook de kloof tussen de burgers en de politiek vormt nog geen directe aanleiding om mee aan de slag te gaan.

Overzicht 4 Zwakten

Conclusie en advies

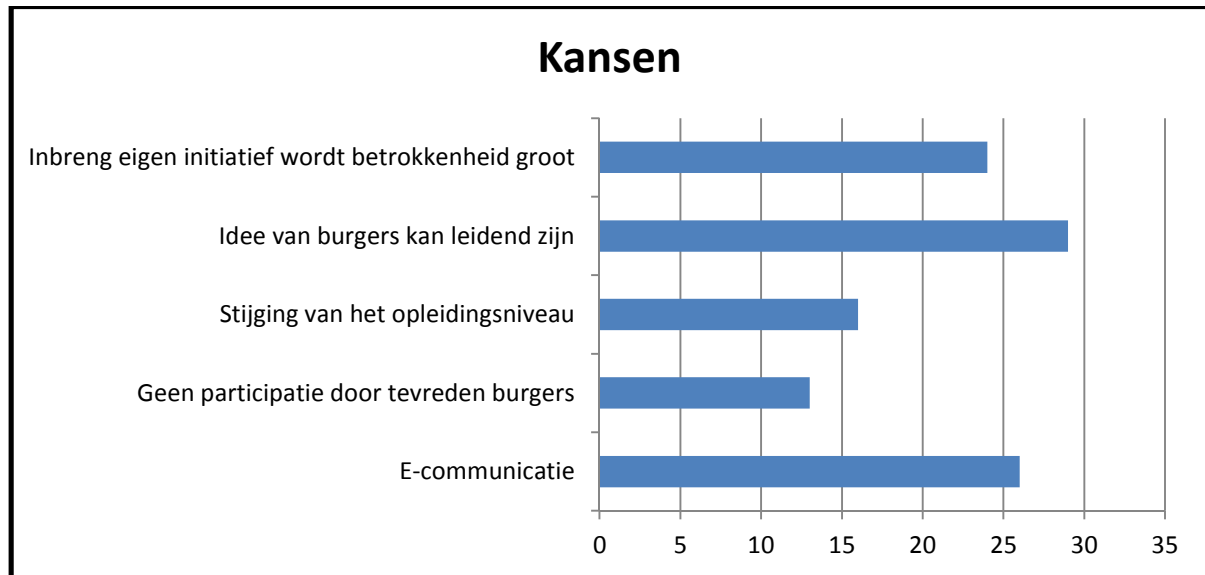
Zoals te lezen is in paragraaf 4.3 zijn er twee type ambtenaren te onderscheiden, namelijk:

1. De ambtenaar/specialist, die geheel uitgaat van de eigen deskundigheid en bewonersinbreng als storend, tijdverslindend en niet relevant beschouwt. Binnen het ambtelijk apparaat wordt hun expertise geroemd en het communicatief onvermogen voor lief genomen.
2. Daartegenover staat de ambtenaar 'nieuwe stijl', die deskundigheid combineert met communicatieve vaardigheden en streeft naar coöperatie met bewoners. De laatste categorie is beter toegerust om binnen de nieuwe paradigma's rond welzijn, zorg en wijkontwikkeling te functioneren.

De gemeente zal een keuze moeten maken of ze de specialistische ambtenaar op wil leiden om te participeren of deze juist wat meer "achter de schermen" laat opereren en de ambtenaar "nieuwe stijl" de communicatie coördineert tussen de participanten en de gemeente.

6.5.3 Overzicht, conclusie en advies kansen

De kansen zijn de ontwikkelingen, gebeurtenissen en invloeden waaraan de gemeente onderhevig is. De inbreng van de burgers kan leidend zijn waardoor het initiatief en betrokkenheid groter lijken te worden. De bewoners informeren kan via internet, via de sociale media. Het opleidingsniveau blijkt minder van belang te zijn evenals de burgers die niet participeren. Omdat deze laatstgenoemde burgers tevreden zijn hoeft de gemeente hier weinig mee te doen. Echter het is wel goed om van deze groep op de hoogte te zijn.

Overzicht 5 Kansen

Conclusie en advies

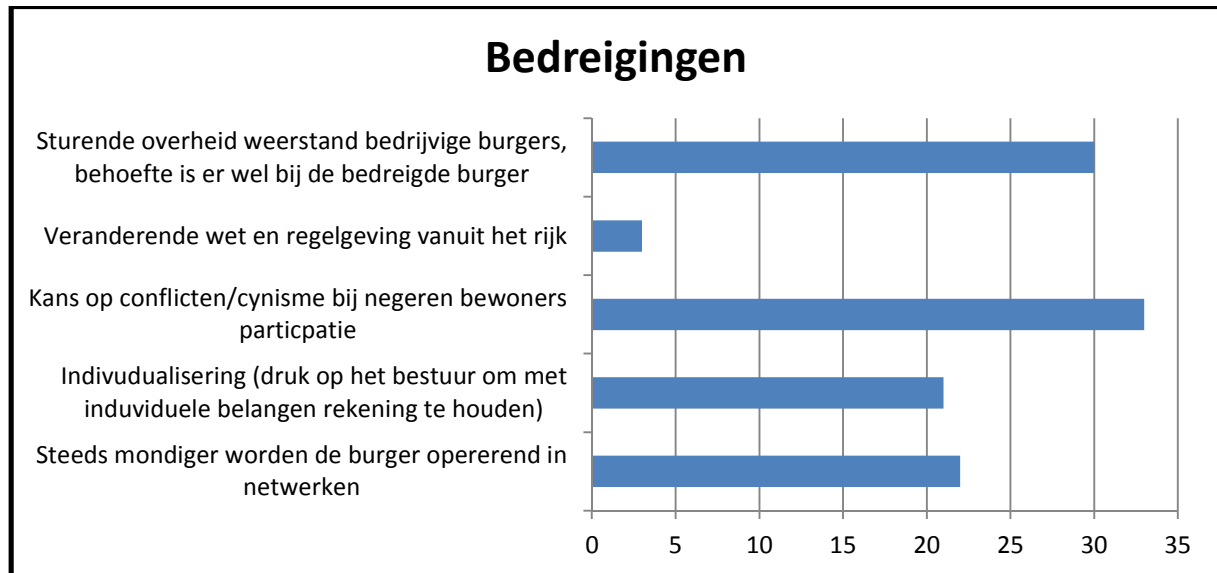
Niet iedere gemeente hoeft opnieuw het wiel uit te vinden. Het is goed om eens bij elkaar “in de keuken” te kijken hoe zij dat doen. Anderzijds wil dit niet zeggen wat voor de een goed werkt dat voor de ander per definitie ook een succes is. Door ervaringen uit te wisselen kan men het beste van elkaar oppikken. Zo heeft de gemeente Weert een visie beschreven hoe interactief beleid in de gemeente plaats kan vinden. Onder interactief beleid verstaan zij het maken van beleid met gebruikmaking van deskundigheid buiten de eigen gemeentelijke organisatie. Deze visie vraagt wel om een andere bestuursstijl die niet gebaseerd is op hiërarchie maar op samenwerken, onderhandelen en overleggen op basis van gelijkwaardigheid. (Weert, 2010)

In de gemeente Den Haag is ervaring opgedaan met (e) participatie/communicatie. Via een digitaal forum konden de bewoners reageren op stellingen en met elkaar in gesprek of via een digitale enquête aangeven wat zij belangrijk vinden voor hun wijk. (Kok, 2011)

Een andere succesvol voorbeeld uit Den Haag is het project betere brieven waarbij inwoners meehelpen brieven van de gemeente te verbeteren. De gemeente Den Haag is actief op Twitter en Facebook en deelt daar informatie met inwoners en ondernemers. Op Twitter heeft de gemeente ruim tienduizend volgers, het hoogste aantal van alle gemeenten in Nederland. Ruim 700 mensen hebben de facebookpagina van de gemeente geliked. (Bewoners aan zet)

6.5.4 Overzicht, conclusie en advies bedreigingen

De bedreigingen zijn de ontwikkelingen, gebeurtenissen en invloeden waaraan de gemeente onderhevig is. Het negeren van inwoners kan tot conflicten of cynisme leiden. Maar ook te veel sturen kan weerstand bieden bij de bedrijvige burger. Echter de hulpbehoevende burger dient men niet uit het oog te verliezen. Zij zijn vaak minder mondig. De veranderende wet en regelgeving heeft participatie duidelijk niet in de weg te staan. De individuele belangen en de steeds mondig wordende burger komen ver overeen met elkaar.

Overzicht 6 Bedreigingen

Conclusie en advies

Zoals bij de kansen omschreven zal de gemeente de ideeën van de burgers serieus moeten gaan nemen. Steeds vaker komen de mondige burgers met initiatieven die men niet kan negeren. Een “verloren” burger neemt niet snel het initiatief om opnieuw mee te denken over nieuw te maken beleid. Het gemeentebestuur zal op zijn beurt duidelijke keuzes moeten maken over de inspraak van burgers. Bestuurders en ambtenaren moeten zich écht interesseren voor de burgerinbreng, en burgers voortdurend en volledig informeren tijdens het participatieproces. Op basis van deze drie uitgangspunten geeft de nationale ombudsman in het rapport “We gooien het de inspraak in” tien spelregels voor goede burgerparticipatie (Brenninkmeijer, 2009):

1. De gemeente motiveert de burgers.
2. Een vast deel van het besluitvormingsproces is participatie.
3. Bij hoge uitzondering kan afgezien worden van participatie dit dient wel gemotiveerd te worden.
4. Vooraf wordt de rol van de burger bepaald.
5. De vorm van inspraak is vooraf omschreven.
6. De gemeente heeft in woord en daad een constructieve houding.
7. De inbreng van burgers wordt zichtbaar gemaakt in de besluitvorming.
8. Alle burgers, dus ook de zwijgende, doen mee en de meerderheid wordt betrokken.
9. Informatie wordt op tijd onder de burgers verspreid.
10. Als er (ogenschijnlijk) niets gebeurt gaat er ook gemotiveerde informatie naar de burger toe.

6.6 Strategische conclusies en aanbevelingen

Om de gevolgen van de veranderende participerende samenleving te onderzoeken hebben we één centrale vraag opgesteld, namelijk: Wat zijn de gevolgen van de veranderende participerende samenleving voor de gemeente in de openbare ruimte. Wat de gevolgen voor de veranderende samenleving zijn hebben we onderzocht door vijf deelvragen op te stellen. De uitkomsten hiervan hebben we in een SWOT analyse verwerkt. Deze analyse geeft de interne sterktes en zwaktes aan en de kansen en bedreigingen van de externe omgeving. Daarna zijn de uitkomsten van de analyse verwerkt in een confrontatiematrix. Zo zien we wat de gevolgen zijn van de participerende samenleving. In de confrontatiematrix zijn de zwakten en sterkten en de bedreigingen en kansen uit de SWOT analyse met elkaar verbonden. Er is van buiten naar binnen gekeken waardoor vergeleken is wat de werking van de sterkten en zwakten op de kansen en bedreigingen zijn. De uitkomsten van de confrontatie matrix zijn verwerkt in een staafdiagram. Hiervan is een overzicht, conclusie en advies gegeven per onderwerp. Uiteindelijk kunnen we een aantal conclusie trekken wat de gevolgen zijn voor de gemeente van de veranderende samenleving.

6.6.1 Conclusie

Gevolg van de participerende samenleving is dat de gemeenten niet meer autoritair of bottom down kunnen werken maar netwerkend tussen de burgers. Ook beleid zal niet meer door één persoon geschreven kunnen worden maar samen met de burgers. De gemeente zal de burgers moeten betrekken bij besluitvorming met internetenquêtes, interactieve beleidsvorming, inspraakbijeenkomsten en zal na moeten gaan welke burgerinitiatieven er wenselijk zijn. Het beleid zal beter worden door een open houding aan te nemen. Een websites, de gemeentekrant, of een lokale krant dient men meer dan voorheen te gaan gebruiken voor openbaarheid en voorlichting. De gemeente zal in plaats van het opstellen van traditioneel beleid interactief beleid moeten opstellen. Hierbij zullen de burgers en organisaties vanaf het begin betrokken moeten worden. De gemeente heeft als taak om te kijken wie deze werkwijze bewaakt. De ambtenaar oude stijl zal deze werkwijze niet snel aannemen. De gemeente zal een keuze moeten maken of ze de specialistische ambtenaar op wil leiden om te participeren of deze juist wat meer “achter de schermen” laat opereren en de ambtenaar “nieuwe stijl” de communicatie coördineert tussen de participanten en de gemeente. De andere rol en manier van werken vereist andere competenties van de ambtenaar. Ondersteun en ontwikkel eventueel deze competenties. Van belang is het om te bekijken hoe hier mee om gegaan kan worden. Ook een gevolg van de participerende samenleving is dat de raadsvergaderingen anders ingesteld moet worden, zodanig dat inwoners, organisaties, het college van burgemeester en wethouders en de ambtenaren informatie met elkaar uit kunnen wisselen. E-communicatie zal meer onderzocht moeten worden. Dat kan men doen via informatie op te halen bij andere gemeenten hoe zij dat gedaan hebben. Hierdoor ontstaat meer betrokkenheid met partners (fysiek en digitaal). Het terugkoppelen van de resultaten gaat snel, is gemakkelijk en is voor iedereen (snel) bereikbaar. Bestuurders en ambtenaren moeten zich écht gaan interesseren voor de burgerinbreng, en burgers voortdurend en volledig informeren tijdens het participatieproces, maar hierbij dient de gemeente wel duidelijke randvoorwaarden op te stellen.

6.6.2 Aanbevelingen

Participatie, draagvlak en betrokkenheid zijn belangrijke kernwaarden geworden. Het verzamelen van meningen en ervaringen van inwoners wordt belangrijker. Dit vraagt een andere houding van de ambtenaar. Het ontwikkelen van kwaliteiten of het aanleren om een andere houding aan te nemen kan met training ondersteund moeten worden. Daarnaast zal er onderscheid gemaakt kunnen worden in de specialistische ambtenaar waar de burger de expertise op kan halen, die zij nodig denken te hebben, maar die meer “achter de schermen” werkt en de (vaak jongere) ambtenaar “nieuwe stijl” die de communicatie coördineert tussen de participanten en de gemeente. De andere rol en manier van werken vereist andere competenties van de ambtenaar. Ondersteun en ontwikkel eventueel deze competenties. Voor nieuw op te stellen beleid kan de gemeente op zoek gaan naar de betrokken, actieve burger met zijn ervaringen en ideeën. Het is goed om een “toezichthouder” participatie aan te wijzen die erop te ziet dat bij elk nieuw op te stellen beleid de juiste instrumenten gebruikt worden. Denk hierbij aan de e-communicatie voor het verzamelen van informatie. De rol van coördinator dorpsgericht werken zal meer extern gericht kunnen zijn en het eerste aanspreekpunt voor de actieve groepen. De toezicht houder zal meer intern optreden. Naast de ambtenaren is het goed om ook het college van burgemeester en wethouders zich ervan bewust te laten worden dat ook zij zich écht gaan interesseren voor de burgerinbreng, en burgers voortdurend en volledig informeren tijdens een participatieproces om de kloof tussen politiek en burgers te verkleinen. Daarnaast kunnen zij duidelijke randvoorwaarden vast stellen waaraan ze zich kunnen houden.

6.6.3 Discussie

In dit onderzoek zijn veel zaken behandeld die voor mij nieuw waren. Maar ook dat dat de inzet van bewoners voor de buurt voor een deel wordt bepaald door hun sociaaleconomische en sociaal-demografische achtergrondkenmerken. Ook zullen er altijd groepen blijven die juist niet participeren en die tevreden zijn. Ook voor deze groep zal de gemeente moeten blijven zorgen. Wel kan ik concluderen dat participatie geen trend is maar steeds meer een werkwijze. De gemeente zal zich niet langer autoritair op kunnen stellen naar zijn bewoners maar meer netwerkend. Dit vraagt soms aanpassingsvermogen van de ambtenaar en een meer open houding. Kenmerkend vind ik het dat als de gemeente en zijn ambtenaren zich niet ontvankelijk opstelt voor de ideeën en initiatieven van de burgers dit juist kans op conflicten geeft. Dit werkt frustrerend voor zowel de burger (met zijn ideeën en initiatieven) als voor de ambtenaar. Om voldoening te blijven behalen in het werk zal er interesse moeten zijn in de burger. Ten slotte is de gemeente een dienstverlenende instantie die voor de burger werkt. Het motiveren, stimuleren en bemoedigen van ideeën en initiatieven zullen we steeds meer gaan zien binnen de gemeente. Beleid zal niet meer opgesteld kunnen worden zonder de inbreng van de bewoners met zijn ervaringen. Deze ontwikkeling zal de komende jaren steeds meer zichtbaar worden op het domein en ik zal deze (met gepaste nieuwsgierigheid) blijven volgen.

Literatuurlijst

- Afrikaanderplein Rotterdam*. (2011/2016). Opgeroepen op maart 1, 2016, van [www.colijn.nl](http://www.colijn.nl/portfolio-items/afrikaanderplein-rotterdam/):
<http://www.colijn.nl/portfolio-items/afrikaanderplein-rotterdam/>
- André Peters, J. S. (2012). Veranderingen in de relatie tussen overheid en burger, een. *Beleidsonderzoek*, 10.
- Annemiek de Wolf, N. V. (2013, mei 27). *Gemeente en gemeenschap*. Opgeroepen op januari 10, 2016, van VNG: <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2013/20130527magazine-gemeente-en-gemeenschap.pdf>
- Beek, A. v. (2013). Op eigen kracht? *Tijdschrift voor praktijk ondersteuning*, 2.
- Bergman, D. (2016, januari). *Het raadslid*. Opgeroepen op april 23, 2016, van [raadslid.nu](http://www.raadslid.nu/content/het-raadslid):
<http://www.raadslid.nu/content/het-raadslid>
- Bewoners aan zet*. (sd). Opgeroepen op april 27, 2016, van Den Haag wil meer met social media en e-participatie: <https://www.bewonersaanzet.nl/verder-lezen/den-haag-wil-meer-met-social-media-en-e-participatie>
- Bolt, G. (2005). *Participatie in de buurt*. NIROV.
- Bolt, G. en R. ter Maat. (2005, december 1). *kennisplatform 31*. Opgeroepen op januari 10, 2016, van platfor 31: <http://kennisbank.platform31.nl/pages/25534/Documentatie/Participatie-in-de-buurt.html>
- Bouwmeester, H. (2005). Participeren in beheer openbare ruimte. *Ruimte van ons allemaal*, 18.
- Bouwstenen voor sociaal*. (2015, januari 10). Opgeroepen op januari 10, 2016, van Bouwstenenpublicaties: <http://www.bouwstenenvoorsociaal.nl/?q=Bouwstenenpublicaties>
- Brenninkmeijer, d. A. (2009). *We gooien het de inspraak in. Een onderzoek naar de uitgangspunten voor behoorlijke burgerparticipatie*. Den Haag: Bureau Nationale ombudsman.
- Brink, G. v. (2002). *Mondiger of moeilijker. een studie naar de politieke habitus van hedendaagse burgers*. Den Haag: Sdu uitgevers.
- Cadat, M. (2014, mei 28). *Movisie.nl*. Opgeroepen op april 25, 2016, van Vliegwiél doe democratie: <https://www.movisie.nl/artikel/vliegwiél-doe-democratie>
- De doe-democratie. (2013, juni). *Kabinetsnota ter stimulering*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en koninkrijksrelaties.
- de invloed van burgers*. (2015). Opgeroepen op april 26, 2016, van www.prodemos.nl:
<https://www.prodemos.nl/LEER-Meer-over-democratie-en-rechtsstaat/Informatie-over-politiek/De-gemeente/De-invloed-van-burgers>

- Gemeente, I. (2008, december 10). Intranet. *Missie en Visie gemeente Drimmelen*. Made, Noord Brabant, Nederland: Gemeente Drimmelen.
- Het ontstaan van de participatiesamenleving*. (sd). Opgeroepen op januari 10, 2016, van isgeschiedenis.nl: <http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/het-ontstaan-van-de-participatiesamenleving/>
- initiatieven, O. m. (2015, april 24). Overheid en burgerinitiatief: omgaan met aansprakelijkheid. *overheid en burgerinitiatief*. doedemocratie.
- Kant, I. (2009). *An Answer to the Question: "What is Enlightenment?"* Engeland: Penguin.
- Kennisbank.platform*. (2004). Opgeroepen op maart 1, 2016, van Platform 31 kennis van stad en regio: <http://kennisbank.platform31.nl/pages/23720/Projecten/Hatert-Nijmegen.html>
- Kok, D. (2011). *Alleen aanwezig zijn op social media is niet genoeg. Een onderzoek naar het gebruik van social media door gemeenten in Nederland*. Amsterdam.
- Lans, J. v. (2014, januari 1). *2013 Participatiesamenleving*. Opgeroepen op april 21, 2016, van Canonsociaalwerk: http://www.canonsociaalwerk.eu/nl_wmo/details.php?cps=19
- Lans, J. v. (2014, januari 3). *Canon sociaal werk*. Opgeroepen op april 28, 2016, van participatiesamenleving: http://www.canonsociaalwerk.eu/nl/details.php?canon_id=362
- Lenos, S. e. (2006). *burgerparticipatie in gemeenteland. Quick scan onder 34 coalitieakkoorden vanaf 2006 t/m 2010*. Amsterdam.
- Mercey, J. B. (2015). Stedelijke vernieuwing, waterbeheer en bewonersparticipatie. *Water in de stad*, 18.
- ministers, M.-p. M. (2013). *troonrede-2013*. Opgeroepen op Januari woensdag, 2016, van www.rijksoverheid.nl: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/toespraken/2013/09/17/troonrede-2013>
- Participatiesamenleving*. (2016, april 21). Opgeroepen op april 8, 2016, van Wikipedia: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Participatiesamenleving>
- Peeters, B. (2012). *Burgerparticipatie in de lokale politiek*. Den Haag: Prodemos.
- rekenkamer, D. (2012). *Onderzoek Burgerparticipatie- Koepelnotitie*. Roosendaal: De rekenkamer.
- Robbesom, D. (2014, april 8). *het ontstaan van de participatie samenleving*. Opgeroepen op april 6, 2016, van isgeschiedenis.nl: <http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/het-ontstaan-van-de-participatiesamenleving/>
- Rousseau, J.-J. (2008). *Het maatschappelijk verdrag*. Boom.
- Rutte, M. (2014, april 7). Participatiesamenleving. Den Haag, Nederland: Mark Rutte.
- Slob, A. (2014, april 7). Magere visie kabinet op participatiesamenleving. *De Volkskrant*, p. 1.

Ted van de Wijdeven, I. d. (2013). *Actief burgerparticipatie lijnen in de literatuur*.

Vermeylen, S. (2005). *Werken met de Swot analyse*. Politeia.

VNG, B. v. (2014). *De gemeente 2020 Verenigingsstrategie*. VNG.

Voskuhler, D. (2013, augustus 23). *Welzijn in de 21e eeuw*. Opgeroepen op april 20, 2016, van Op zoek naar innovaties en innovatief organiseren in de sociale sector: <http://www.welzijn-21e-eeuw.nl/profiles/blogs/kan-de-overheid-wel-met-mondige-burgers-omgaan>

waterservicepunt Nijmegen. (2013). Opgeroepen op maart 1, 2015, van www.waterbewust.nl: <http://www.waterbewust.nl/>

Weert, G. (2010). *Pagina 1 van 4*. Weert: Gemeente Weert.

www.VNG.nl. (sd). Opgeroepen op april 20, 2016, van Startpagina raadsleden: <https://vng.nl/producten-diensten/startpagina-raadsleden>

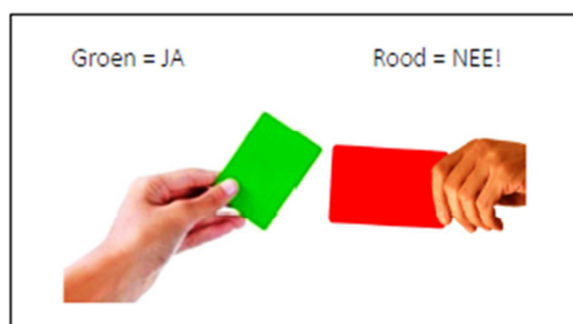
Bijlage 1 Presentatie participatie Drimmelen

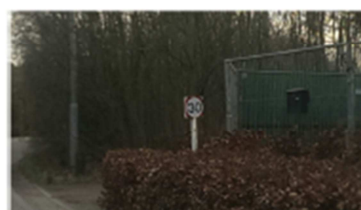
Wat vonden de burgers?

15% zei JA
85% zei NEE

Van de mensen onder de 30 zei 29% JA
Van de mensen boven de 30 zei 11% JA

Snelheid minderen?

Wat vonden de burgers?

46% zei JA
54% zei NEE

Van de mensen onder de 30 zei 57% JA
Van de mensen boven de 30 zei 42% JA

Eigen uitrit maken?

Wat vonden de burgers?

54% zei JA
46% zei NEE

Van de mensen onder de 30 zei 29% JA
Van de mensen boven de 30 zei 63% JA

Wat vonden de burgers?

50% zei JA
42% zei NEE
8% had geen mening

Van de mensen onder de 30 zei 71% JA
Van de mensen boven de 30 zei 42% JA

Gemeentegroen?

**VOLG JE DE
ONTWIKKELINGEN
OF ONTWIKKEL
JE JEZELF**

Loeje

Welke competenties zijn van belang om goed om te gaan met participatie?

Competenties

Voorbeelden uit het buitenland

- <http://neighbourhoodplanner.org.uk/about>
- <http://www.g1000.org/nl/introductie.php>
- http://www.vrn.bc.ca/citizens-handbook/models/11_Models.html

Bijlage 2 Uitwerking bewustwordingssessie: Mag dat?

Zelf je invalide parkeervak groter maken.

In deze situatie geven we aan dat de bewoners mogelijk zelf hun parkeervak groter hebben gemaakt. Is dit ook een vorm van participatie en mag dat?

Uitkomst ambtenaren: 1 GROEN 14 ROOD

Uitkomst inwoners: 15 % 85 %

Het overgrote merendeel van de medewerkers vindt dat dit niet door de beugel kan. Als toelichting geven ze aan dat de overheid er is om het beheer in de gaten te houden. En er vervolgens voor te zorgen dat het netjes blijft. Wanneer we de situatie schetsen dat de buurt het ermee eens zou zijn, wordt er anders over gedacht. Dan liggen de verhoudingen 50/50.

Verkeersbord in gemeente plantsoen.

In deze situatie hebben bewoners zelf een 30 km bord geplaatst in een stuk gemeenteplantsoen. De vraag wordt gesteld of dit mag.

Uitkomst Ambtenaren: 10 GROEN 4 ROOD

Uitkomst inwoners: 46% 54%

Het merendeel van de medewerkers vindt dit in orde. Het snelheidsbordje staat netjes aan de kant en kan weinig kwaad, vindt men. Het maakt de medewerkers niet uit of de grond waarop het bord geplaatst is van de gemeente is of niet. Wel stelt men de voorwaarde dat het bord veilig moet zijn. Anders gaat de rode kaart omhoog. Bij een onveilige situatie zou men aanbellen en in gesprek gaan met de plaatser.

Zelf een uitrit aanleggen

In deze situatie heeft een bewoner een uitrit aangelegd op gemeente grond. Speciaal in deze situatie is dat dit direct op een parkeerplaats uitkomt. De vraag is mag dat.

Uitkomst ambtenaren: 1 GROEN 14 ROOD

Uitkomst inwoners: 50% 42%

Opvallen is dat 8% geen mening heeft. Enkele bewoners geven aan dit zelf ook gedaan te hebben, welliswaar op kleinere schaal. Het aanleggen van een uitrit die uitkomt op een openbare parkeerplaats is een no-go. De medewerkers vinden het verre van correct. Met name omdat het verrommeling in de hand werkt. As we speak komen er bij de gemeente al klachten binnen dat er een bak zand op de parkeerplaats is gezet. Het hek is van de dam, de deur voor verloedering geopend. Echter, als iedereen zo'n uitrit zou aanleggen, zou het volgens sommigen wel kunnen. Dan ontstaat een 'level playing field' (gelijke situatie voor alle inwoners). Ondersteund met enkele randvoorwaarden vanuit de gemeente, is de situatie dan goed te regelen volgens de medewerkers.

Zelf het groen aanplanten.

In deze situatie hebben de bewoners zelf een stuk groen aangeplant.

Uitkomst ambtenaren: 10 GROEN 5 ROOD

Uitkomst inwoners: 54% 46%

Het annexeren van gemeentegrond is volgens het merendeel van de medewerkers toegestaan. Men geeft hierbij aan dat het stuk grond niet te groot moet zijn. Groot voordeel is dat de inwoner zelf bezig is. Een positieve eigenschap volgens velen. In deze situatie is het volgens de medewerkers belangrijk om overleg te voeren met de inwoner. Zodat het beheer goed wordt afgestemd en het groen netjes wordt onderhouden.